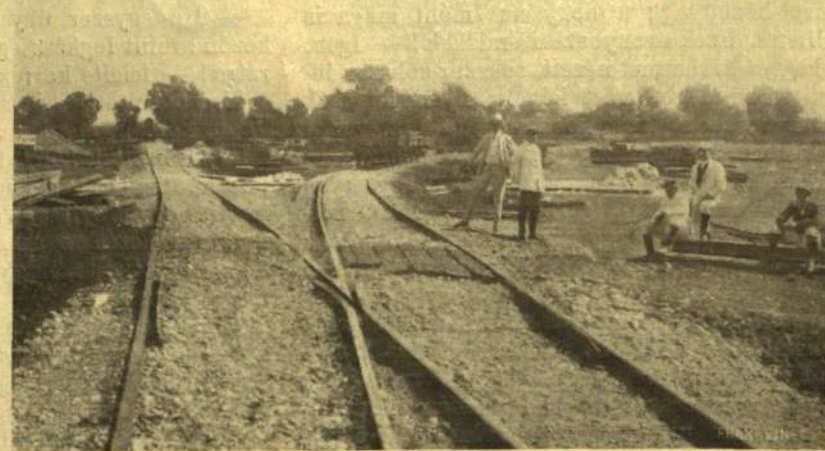




VASUTI HÍD ADANÁNÁL.



A BAGDADI VASÚT EGY KÉSZ RÉSZLETE ADANÁNÁL.

KILIKIA.

Az Ezeregyéjszaka rejtélyes meséi, Ali Baba, Harun al Rásid, Aladin csodatörténetei fűződnek a földkerekségnek azon darabjához: Kilikiahoz, mely ma a magyar-osztrák diplomáciai tárgyalások közepén áll.

Hol is van e különös nevű ország, melyről csak a latin iskolába járó gyermek tud valami homályosat Xenophon, Nagy Sándor és Dárius legendaszerű hadjáratai s a keresztény-háborúk hőse: Bouillon Gottfried nyomán, kik hadaikat itt átvették? Mi érdeke itt a magyarnak?

Ez országrész, mely ma az adanai vilajetnek (kormányzóságnak) alkotja területét, a Földközi-tenger északi-keleti sarkában nyúlik el ott, ahol a Szentföld és Anatólia (Kisázsia) földjei érintkeznek. Nyugatról és északról a Taurusz, egyetemes hegyláncza kerít be, a melynek 230 km. hosszú félkör alakú vonulatán csak két használt hágó vezet keresztül: az egyik, mely Karamaúból Szelefkebe vezet, ez egy jelentéktelen szoros, a másik a már az ókorban ismert Cilíciai kapu (ma törökül: Gülek Boghaz), a hol ma a bagdadi vasutat építik, mely itt a Taurusz hágójában éri el a Haidár Pasa (Konstantinápoly)—Bagdad közti 2700 km. hosszú útnak legmagasabb pontját: 1467 méter Csaján nevű állomás közelében.

Kilikia, mely mindössze öt szandzsákból (megye) áll, és területe Horvátországgal hozható hasonlatba, keletre az Amanus 1840 méteres hegyláncza zárják el Szíriától. E magas hegysek a déli tengerpart felé lejtnek és a vilajet keleti részében egy nagy síkságot: az adanai síkot alkotják, melyet az országrész fő folyói: a Szeihun és a Dzsikán öntöznek.

Az országrész nyugati fele azonban erősen hegyes s még a tengerparton is oly magas hegysek húzódnak végig, mint a Jut-Dagh (2500 m.), Kara-Dedik Dagh (1830 m.), Dzsangil Dagh (2150 m.) stb. Ezek a hegysegeken és a Tauruszban vannak azok az őserdők, melyek az országrész gazdagságát teszik, csak hogy kihasználásuk problematikus, mert az erdő-zóna csak 6—800 m. magasan kezdődik s az ország nyugati részében vasút nincs, hanem a Mersinai kikötőtől legalább egy 200—250 km.-es hegyi pályával lehetne a területet átszelni, hogy így kapcsolatot lehessen nyerni a Bagdad vasúthoz, illetőleg a tenger egy jelentékenyebb kikötőjéhez: Mersinához.

Ez a része Kilikiának jórészt nem is ismert, csak a tengerpart közvetlen szomszédsága. A folyamok folyása is a térképeken csak szakadozott vonallal van jelölve, még a Gök-Szué (az ősi Kaly kadnoszé) is, a melynek hullámai-ban pedig nem kisebb király lelte halálát, mint Rótszakállú Frigyes, 1190-ben a III. keresztény hadjárat alatt. Ezen rész lakossága persze nagyon gyér és szegény: Kisázsia leghátramaradtabb népfajlakajai: turkománok, kurdok, nomád jürükök és a tengerparton kevés görög. Az őslakók: a kilikek, pizidek és izaurok, a kik szíriai nyelvcsaládból származtak, már teljesen kipusztultak. Város sincs itt valamire való egy se: Szelefke, Ermenek is — a legnagyobb helyiségek — tulajdonképpen csak kis falvak. A völgyek talaja rendkívül köves s a szélesebb védőterületek hiányzanak. Ez az országrész volna a monarchia érdekkörébe utalva.

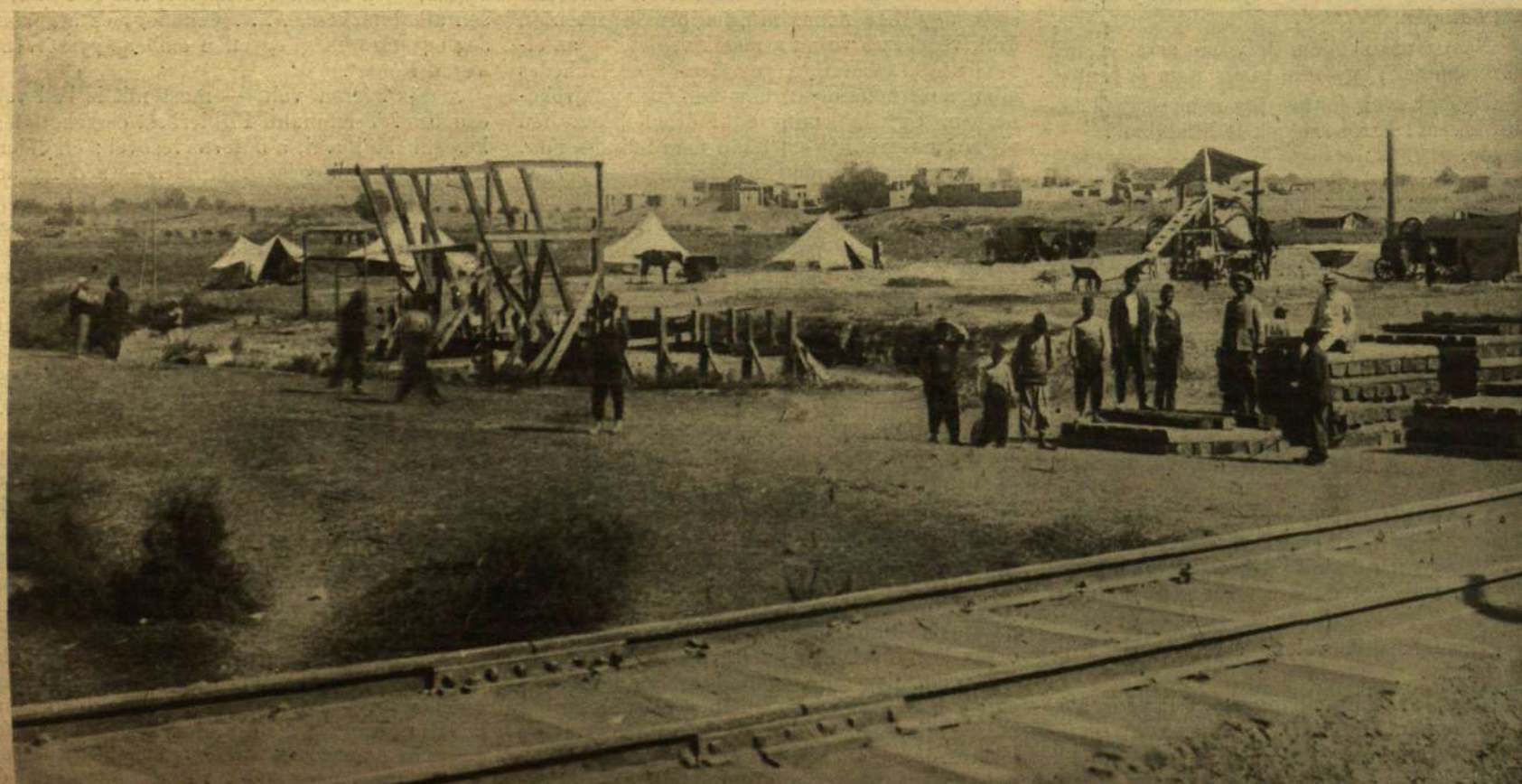
Az ország tulajdonképpen termékeny szakasza a keleti fele, a hol a forró nap a gyapotot, datolyát, gránátalmát, a banánt megérleli, a

hol azonban a szabályozatlan folyók évenként roppant árvizeket okoznak. Ettől az egész lakosság váltólagban szenved, mely számra nézve még itt is gyér: egy négyzetkilométerre 10-4 lélek jut (házankban 60), bár itt vannak a nagyobb városok: Adana, a vilajet székhelye, Tarrusz, Pál apostol szülőháza, Mersina és Alexandrette kikötővárosok. Itt vonul át a német tőkével épített Bagdad vasút acél sínpára is, mely már az Eufratesz-völgyig kész. E vidéken dúltak 1909-ben a rémitő örmény zavargások, a melynek a kormány csak nagy kegyetlenségek árán tudott véget vetni. Kilikia ezen felében kikötőépítési, bányafürési, mocsár-lecsapolási és folyószabályozási koncepcsiókkal a német tőke már teljesen megfészkelte magát, itt nekik már gyártelepeik, kísérleti tereik, nagy birtokaik vannak. Valaha Kilikia, Kisázsia többi meghódított tartományaival együtt a világverő Róma gabonakamrája volt s ma, hét évezred múltán ott tart, hogy lassankint Németország egyik jelentékeny gyapottermelő gyarmata lesz, a mely még a világtermelés szempontjából is figyelembe jön, mert a világ gyapottermeléséből, mely 1908/9-ben 4166 millió kilogramm volt, mintegy 20 milliót Kilikia szolgáltatott. Ez az összeg belterjesebb üzem és a folyók szabályozása által még tekintélyesen emelhető.

A Taurusz hegyláncza igen sok bányakincset is rejtnek, a melyek ma parlagon hevernek, de a melyek kiaknázzhatók és magas értékkel hasznosíthatók.

A természeti kincsekben keresendő a Kilikia gazdasági elnyerésért folytatott küzdelem oka, mely nagy jövővel kecsegtet, de óriási befektetést igényel.

Dr. Horváth Béla.



KILIKIA, MELYNK GYARMATOSÍTÁSÁRÓL MOST TANÁCSKOZNAK KÖZGAZDASÁGI KÖREINKBEN. — A bagdadi vasút építése a kilikiai alföldön.



1. Vak koldus. — 2. Gyapot-keverés kilikiai rendszer szerint. — 3. Óriási tengeri teknősbékák Mersinában. — 4. Gyapotgyűjtő udvar Adanában. — 5. Adana városa. — 6. Napszámosok Adanában.

KILIKIA, MELYNK GYARMATOSÍTÁSÁRÓL MOST TÁRGYALNAK KÖZGAZDASÁGI KÖREINKBEN.

SZÍNHÁZAK

BENRIMO és HAZELTON: A sárga kabát; a Vigszinházban. — NEPOTY: A kicsinyek; a Nemzeti Színházban.

A Vigszinház nagy gondnal előkészített és eleve nagy sikerre beállított tavaszi szenzációja nem hozta meg azt a sikert, a mit vártak tőle. Az angol-kinai darab, a melyet személyesen rendezett és tanítgatott az egyik szerző s a melynek angolországi sikeréről csodadolgokat lehetett hallani, a budapesti közönséget csak kevéssé érdekelte.

A sárga kabát veszedelmesen hasonlít a kabarek excentricitásaihoz s három óráig tartó excentric-mutatvány kissé mégis sok. A karvezető, a ki a felvonások elején röviden előkészíti a közönséget a történetekre és előre megmagyarázza a megmagyarázni valókát, kínai ruhában olyasforma szerepet játszik, mint a kabareban a confercier, a darabban minduntalan felülő bohóságok is a kabarek persiflageaihoz hasonlítanak. Az első felvonásban még érdekel és mulattat ez, a másodikban már megelégedjük, a harmadikban unjuk és bizonyos szánakozással gondolunk a kínaiakra, a kiknek igazi kínai színészek naphosszat, sőt néha több napig egyfolytában játszanak efféléket.

A kínai dráma szinpadi felszerelés dolgaiban körülbelül ott maradt maig, a hol az európai dráma Shakespeare korában volt. A színtér, a melyen az események lefolynak, mindig ugyanaz marad, a változások csak jelezve vannak; csak hogy a míg a régi európai szinpadon egy-egy kitűzött tábla jelezte a színtér változásait, a kínaiak a szinpad hátterében ülő karvezető minduntalan föláll és megmondja, hol fog lejátszódni a következő jelenet, a herceg kertjében-e, vagy a palota valamelyik termében. Épp így bejelenti előre az először belépő színészek kiletét és szerepük természetét. A mi kellék mégis kell: asztalkák, ülőkéik, spanyolfal, mindenféle eszközök, azokat a szintén mindig jelenlevő, de láthatatlannak tekintendő kellekes rakosgatja oda, a hova kell, kelleetlenül mozogva a szinpadon jobbra-balra, ügyetlenkedéseivel néha felfortyantva gazdáját, a karvezetőt. Ez Kínában nyilván a sok évszázados megszokottság révén természetes, magától értendőnek tekinthető dolog, ott csakugyan láthatatlannak tekintik a kellekest s a karvezető szavára el tudják képzelni, hogy a két ülőken keresztül rakott deszka kiáradt folyót jelent, rajta keskeny hiddal. A kínai fantázia már a priori e szerint van beigazítva, készségesen hajlik úgy, a hogy a karvezető diktálja. Mi azonban másképp vagyunk szoktatva, a mi színházunk kevesebb tért enged a néző fantáziájának s ennek munkáját is elvégzi helyettünk, hogy figyelmünket teljesen a darabban történőkre koncentráljuk s megosztatlan képezzel eleményítsük meg magunkban a szereplő személyek szavait és cselekvéseit. Mi ránk ezek a furcsa külsőségek kórikusan hatnak s úgy érezzük, mintha nem igazi kínai darabot látnánk, hanem az igazi kínai darabnak csak a paródiáját. Mert folyton érezzük, hogy nincs meg benne a földolog: a kínai levegő, a melyhez igazi kínai színház, igazi kínai színészek kellenének.

A színház azonban legérdekesebb erőfeszítéseinek egyikét mutatta be. A színészekre rendkívül nehéz feladat, mindig benne maradni a kínaiak mozdulatok és beszédmod stílusában, nemcsak a maszkban és ruhában látszani kínainak, hanem a játék módjában is. Ezt a színészek jóformán mind meg tudták csinálni, a rendezés pompás munkát végzett a színészek betanításával, az egésznek szinpadra hozásával. Góh, a karvezető, Tanay, a kellekes, különleges szerepeiben ép oly jók, mint a tulajdonképeni színészek, köztük kivált Góhné, az üldözött királyné és a bujdósó herceg kedvesének kettős szerepében, Virányi, a herceg és Zátory, a nyegle bitórló, Szerémi, a becsületes parasztember stb. A mi pedig talán a legszebb az egészben: a kínai kosztümök igazán megnézni való szépek, a szin-

ház láthatólag nemcsak gondot és izlést fordított rájuk, hanem a pénzt sem sajnálta. Mindenkinél fel kell hogy tűnjék, milyen szépen illik a nőkre a kínai ruha, mennyire finoman és diszkrétén juttatja érvényre formáikat, milyen széppé teszi mozdulataikat. Irigyelni kell a kínaiakat, hogy nők ilyen szép ruhában járhatnak.

A Nemzeti Színház az idén nem valami szerencsésen választotta meg külföldi darabjait, sorra megbukott valamennyi s az emlékü is rég eloszlott már. Most, a saison végén hozza a legjobbat. A kicsinyek, a francia Nepoty, egy nálunk most először szereplő író drámája nem valami jelentékeny darab, nem revelál sem nagyszerű író, sem a drámai lehetőségeknek valami új területre való kiterjesztését, de legalább intelligens és helyenkint kitűnően megcsinált szinpadai munka, épkézláb pszichológiával és találon rajzolt lelki és társadalmi komplikációkkal.

A Hamlet-motívumot kapja fel: a felnőtt fiúnak elkeseredését, hogy anyja hűtlen lesz a meghalt apa emlékéhez, azt a könyörtelenséget, melylyel a gyermek rá akarja erőszakolni anyjára a lelkében élő anya-ideált, az asszonyi vágyak és asszonyi gyöngeségek nélkül, kizárólag csak elhunyt férje emlékének és gyermekeinek élő anyai ideálját. Ha az anya mégis asszony mer lenni, ha hallgat a természet parancsára és újra próbálja kezdeni életét: akkor kész a konfliktus. A gyermekek, kivált ha már felnőttek, feltételek apjuk emlékére, az új férjben betolakodó idegent látják, öntudatlanul, jobb szándékuk ellenére is keresik a sűrűlő alkalmait és gyermeki szemérem-érzésük visszással ütközik meg azon, hogy anyjuk még szeretni mer egy férfit, a ki nekik legjobb esetben kelleetlen idegen. Az efféle családi konfliktusok annál kinosabbak és kiegyenlíthetlenebbek, mennél derekabb emberek a szereplők és mindig megoldhatatlannak, mert a maga szempontjából mindenik szereplőnek igaza van.

Hogy a drámai konfliktus kifejlődjék, ahhoz nem kell a komplikációknak az a fokozása, a mit a francia író belevisz darabjába. Itt az anyának is, az apának is két-két gyermeke van az első házasságból és az új házasságból is származott egy kis leány. Ez persze csak fokozza a helyzet élességét és a szereplők egymáshoz való helyzetének félszagságát. Az anya nem meri megírni második házassága óta daczosan elutazott s tíz év óta távollevő fiának, hogy kis leánya született. Mikor a fiú tíz év múlva hazajön s mindenki azon tűnődik, hogy készítette el erre a titkolt, de immár letagadhatatlan tényre, véletlenül épen a kis leány az első, a kivel a házban először találkozik. Ebből még nem lesz baj s a család első együttese még aránylag simán, bár nem sok jót jósoló feszességgel folyik le. De aztán mind jobban megfeszül a dolog. A hazatért fiú összehűjti testvér-öccsével, apjuk emlékét dicsőítik, megalakítják a külön klikket a házban s ebbe bele akarják vonni az anyukát is. A szegény asszony két egyforma erős, de ellentétes érzés között vergődik, szereti fiait, táplálja bennük édes apjuk iránti rajongásukat, de szereti második férjét is, a ki megadta neki azt, a mit kikapós első férje nem adott meg, a házasság nyugodt boldogságát s elvégre töle is van gyermeke. Az öregebbik fiút bántja minden, a mi a házban másképp van, mint apja életében, bántja az "idegen ember" rendelkezési joga a ház és benne öccse fölött s elviselhetetlen az a látvány, hogy idealizált, szeretett apja helyét mindenben — még a kedves emlékeket keltő karosszékben is — ez a gyűlöletes idegen foglalta el. A feszültség kirobban: a mostoha apa rajtakapja gimnazista mostoha fiát, a mint mostoha testvérel, az ő süllyd leányával csókolózik, meg akarja fenyeíteni, mire a nagyobbik fiú kezét emel rá. Nem bírja elviselni, hogy az ő apja fia-

hoz egy idegen — és épen ez az idegen — hozzányúljon. Ezeket a komor és izgató eseményeket, melyeket egy modern német író alighanem végzetterhes, sőténen összesűrűd felhők módjára gomolygó képekben mutatna be, a francia író sokkal könnyedebben kezeli. Nem fűdi el komorságukat, de a nagy feszültséget enyhébb jelenetekkel váltogatja és elhinti bennük a lehetséges megoldás motívumait. A gimnazista fiú és a süllyd leány ártatlan, gyermeki szerelmeskedése, a mely a konfliktust a második felvonás végén kirobantja, az első felvonásban egy bájos jelenet ad — megvan benne a fiú vásott kegyetlensége, a közeli gyermekkorból áthozott fölényes paczkázása a leánynyal, a leány mohón feltörő érzéksége, a fejlődő asszonyi hipokrizis, bevonva a tudatlan ártatlanság hamvával. A második felvonásban meglátjuk a családi keserőségek komikus oldalát és mindenek felett egy nehéz és ritkán sikerülő ábrázolási problémának igen sikerült megoldását: a vásott, de eszes és lelkes, rajongó és félszeg gimnazista fiút, a ki egyszerre meghódol bátyjának, a ki olyan bámulattal veszi körül, olyan tekintélynek fogad el, mint minden gimnazista a felnőtt bátyját, teljesen az ő befolyása alá kerül, az ő érzéseit éri a maga éretlen módján, átvesszi eddig nem érzett ellenszenvét mostohaapja iránt. Pompás jelenet — ezt úgy vettük észre, a közönség nem értette meg úgy, a hogy az író meg akarta értetni — a harmadik felvonásban a mostoha apa felnőtt fiának jelenete a gimnazistával. A mostoha bátyja, a ki csak azt tudja, hogy történt valami a házban, vallatára fogja a síhedert, az édes bátyja szuggesztója alatt szembeszáll vele, de rettentő izgalomban és félelemben valami különös hisztériába esik: előbb csak szemtelenkedik mostoha bátyjával, mind jobban elkapja az izgalom, ugrándozik, felugrik a díványra, azt sem tudja, mit csinál, nem tud másképp kifolyást találni idegei feszültségének, az olvasókönyvből tanult szónoklatokat harsog neki folyton elbeszélő hangon. A ki látja, azt hiszi, megbolondult. Ha ennek a jelenetnek a pszichológiáját megértették volna, ellenállhatatlan hatása kellett volna, hogy legyen. De úgy látjuk, keveseknek vannak olyan tapasztalatai a serdülő fiúk idegletéről, a melyek megértették volna s a színházi közönség sokkal nehezebben ért meg neki új dolgokat, mint például a regény olvasója.

A megoldhatatlannak látszó konfliktust a szerelem adja meg: a lázadó mostoha fiú maga is szeret egy özvegyasszonyt, a kinek gyermeke van, s ettől meggyőzteti magát, mennyire nincs igaza. S valamennyiüket meglágyítja az a kép, mikor látják, hogy az anya és a mostoha apa mennyire szeretik egymást. Kissé kicsinált megoldás, inkább az író keze csinálta, mint a dolgok belső logikája, de legalább feloldja azokat a kelleetlen érzéseket, melyeket a sok családi perpatvar keltett.

A darabban három olyan szerep is van, melyeket a Nemzeti Színház nem tudott a maga személyzetéből kiállítani: a három gyermek-szerep. A két nagyobb gyerek, a gimnazista fiú és a süllyd leány szerepét, két megfelelő tehetséges színiakadémiai növendék, Mikovényi Attila és Beyer Gizella játszásk, szinte a kész színészek benyomását kelte. Mind a ketten sokat ígérő reménységei színésztünknek. Már is le tudják győzni szerepüket, minden fizikai és intelligencia-beli adományuk megvan. A legkisebb gyermeket a csöpp kis Lakos Edith játssza, igen bájosan, bár mi jobb szeretjük a színházat ilyen kis-gyerek szerepeltetések nélkül. Legnagyobb örömet mégis Ödny Árpád föllépése szerezte. Mindenki örült, hogy a tehetséges művészt hosszas betegsége után friss erőben láthattuk viszont s hogy a betegsége és kényszerű pihenés semmit sem vett el művészetének férfias erejéből.

Schöpfung Aladár.

BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA.

1893—1914.

A solferinói csatában, hol maga a király volt a fővezér, az osztrák sereg centrumát dél tájban törték keresztül a Rocca magaslatoknál a francziák. Az osztrák balszárny akcióképessége már előbb meg volt bémítva, noha helyt állott még egy ideig. Csak a Benedek parancsnoksága alatt álló jobbszárny állott győzelmesen a harcmezőn. Nem csak visszautasította az ellenség minden rohamát, hanem vissza is nyomta s futásra kényszerítette a vele szemben álló olasz csapatokat. Ezen a szárnyon, úgy látszott még késő délután is, hogy az osztrákoké a győzelem, s mikor este a visszavonulási parancs megérkezett, csak nehezen s kedvetlenül engedelmessékedtek a csapatok. Ezen a balszárnyon különösen kitűntette magát egy fiatal, alig huszonhat éves tábornoki kapitány. Mint parancsörtszt levén beosztva, mikor át kellett a csatát egy helyen lovagolnia, hogy elvigyen egy üzenetet, feltűnt szeméi előtt egy gyöngy pont, a hol az ellenség sikeresen lenne támadható. Rögtön jelentkezett Benedeknél egy csapat huszárt kért rendelkezése alá a tartalékból, s bravúros rohammal kiűzte a már amúgy is nehezen védhető pontról az ellenségnek egy csapatát.

A fiatal kapitányt Fejérváry Gézának hívták. Magyar családból származott, de csak nehezen törte a magyar szót. Apja, nagyjapja és többi ősei is, mint tiszték szolgáltak a hadseregben. Anyja is azoknak a katonacsaládoknak egyikeiből származott, a kiktől azt mondták apáink, hogy "hazájuk a kaszárnya udvara, istenük a császárszár." Ő maga a bécsi-újhegyi akadémiában nevelkedett, abban a szellemben, a melyben akkor ez az akadémia nevelt. Kifejlődtek benne egy bravúros tiszt minden tulajdonságai, s nagyszerű jövő ígérkezett számára azon egyéni kiválóságok folytán, melyek megvoltak benne, s melyeknek érvényesülésére idő és alkalom kedvezett. Úgynevezett "snájdig" tiszt volt, a ki bátran, szinte mondatnyi gondolkodás nélkül megy neki az akadályoknak, a ki előtt a szolgálat a legfőbb dolog, készséges hűve utolsó csöpp vérig a hadurnak, érzéseiben lovagias és nagylelkű, az ellenséggel szemben kérlehetetlen, az életet a vidám és kedélyes oldaláról fogja fel, s valami fensőséges magasból tekint alá mind arra a mi civil.

Ilyen volt a fiatal kapitány, a ki solferinói magatartásáért megkapta a legfőbb katonai kitüntetést a Mária-Terézia rendet. S ezekkel a lelki dispoziciókkal hivatva volt rá, hogy elérje a hadseregben mindazt az előmenetelt és kitüntetést, melyet kedvező viszonyok között elérhet a katoná.

Az ő sorsa azonban úgy hozta magával, hogy a politikai élet keltés közepébe, sőt egy időben annak homlokterébe került. A politikai élet új mintákat szövegített a vászonra, mely alapját képezte lelkiéletének, de maga a szövet olyan maradt, mint a minő bordából szőtték.

1872-ben a magyar honvédelmi minisztériumba hívták meg államtitkár gyanánt. Ő volt az első katoná a kire ezt a tisztet ráruházták.

Mikor a honvédség megalakult, bizonyos kétoldali féltékenységgel néztek ennek az intézménynek fejlődését. Az osztrák generálisok, s az egész katonai párt már a létesítést is elleneztek. Attól tartottak, hogy Magyarország nem ösztönt békült ki az uralkodóházzal, a honvédség felállításával egy oly nemzeti hadsereget akar magának szervezni, melylyel ha kész, megindíthatja Ausztria ellen a függetlenségi háborút. Rajta kell tehát lenni, hogy ez a hadsereg ne legyen túlságosan erős, ha már Ő Felsége megengedte, hogy felállítsák. A ma-



Koller utóda, Szemes felvétele.

BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA.

gyar hazafiak viszont — kivált az úgynevezett aggodalmaskodók — attól féltek, hogy a honvédséget "elosztrákosítsák." Ennek a kölcsönös féltékenységek következménye volt, hogy a honvédség kellőképp nem fejlődhetett. A szükséges fejlesztés és reform egy részét Bécs miatt nem lehetett keresztül vinni a másikat az aggodalmaskodó hazafiak ellenezték. Ekkor jutott a magyar kormányfőnek észébe az a gondolat, hogy a mindkét oldalról jelentkező bizalmatlanságot a megfelelő személyek tapintatos megválasztásával oldhatják el, vagy legalább letompíthatják. Szende Béla lett a honvédelmi miniszter, egy puritán lelkületű igaz hazafi, államtitkárul pedig báró Fejérváry Géza adták mellé, a király egykori parancsörtsztjét, kedvelt bizalmas emberét.

Az intézkedés kétségtelenül helyesnek bizonyult. A bizalmatlanság eleinte csak lassan enyhészett, s maga Szende Béla és Csengery, az ő miniszteri tanácsosa apróra megvizsgálták hazafias szempontból a Bécsből jött intézkedéseket, de idővel helyre állott a teljes bizalom. S ez tette lehetővé, hogy a honvédség odaig fejlődhetett, a hol ma áll. Fejérváry Géza nélkül ez alig jöhetett volna létre, és semmiképp se oly rövid idő alatt. Mert ő a maga egyenes nyíltságával, hátsó gondolatokat nem rejtgető lelkületével, megtudta nyerni a politikaiok bizalmát is. A képviselőház véderő-bizottságában, melynek minden fontosabb ülésén megjelent, csakhamar megbarátkoztak vele az ellenzéki képviselők is. Úgy, hogy Szende Béla halálával komolyan szóba jött az ő kinevezésének kérdése, honvédelmi miniszterré s gróf Ráday után csakugyan őt nevezték ki a király.

Bárminő véleménye legyen is valakinek az ő politikai szerepése felől, különösen miniszterelnökségére vonatkozólag, azokat az érdemeit, melyeket a honvédség fejlesztése körül szerzett: csakis elismerés illeti. Szakminiszter volt, a szó legjobb értelmében. Szívén viselte a rehabitált intézményt, — egészen a túlzásig, a hol már egyoldalúvá vált, s nem vette kellő-

kép tekintetbe a honvédségen kívül álló szempontokat. A mi ereje volt, abban állott a hibája is. Katona maradt első sorban.

S katona maradt akkor is, mikor politikusnak kellett volna lennie. A parlamentben ugyanannak a "snájdig" kapitánynak mutatkozott, a ki Solferinónál vezette az attackot; ugyanaz a könnyűvérű fiatalos tiszt, a ki a schleswigi háború sátorozásaiban közsévényt kapott, de nem orvossal gyógyíttatta, hanem egy reggelig tartó bálban táncolt ki a tagjából. Katonás fellépése a parlamentben, nem csak hogy nem támasztott neki ellenségeket, hanem megnyerte részére a szíveket. A nyílt, egyenes lelkek sajátja ez. Pedig keményen tudta támadni ellenfeleit. Minden vágásra visszavágott, a hol alkalom volt rá: érzékenyen is. Tudott gúnyos is lenni, de leginkább csak csipkedett nem kicsi zsenialitással. A csipkedéseiben volt fullánk, de nem volt méreg. Ő maga sem vette tragikusan, ha visszaadták a kölcsönt. Csak akkor érzett szívében gyűlöletet valaki iránt, ha úgy találta, hogy az illető becsületében támadta meg. Egész katona volt ebben is. Ugron egyben azt mondotta oda neki hogy: "éven aszszony." Szokott modorában vágott vissza: "nem vagyok asszony, ha kétkednek, orvosilag is megvizsgáltatom magamat", de azért élete végéig meg nem bocsájtotta a sértést. A nemzeti-párt Horánszky Nándorral az élén, egyszer nem hagyta szóhoz jutni a képviselőházban, azóta gyűlölte a párt minden tagját. Mikor a koalíció képviselőházi végzést hozott, mely elítélte az ő miniszterelnöki ténykedését, meggyűlölt mindenkit, a ki részt vett azon az ülésen, s a kik között sokan voltak az ő előbbi barátai.

S a katonai nevelőintézet szelleme, mely átjárta egész valóját, megnyilatkozott nemcsak ily kisebb jelentőségű érzésekben és elhatározásokban, hanem egész politikai felfogásában és működésében is. Nála a szolgálat a főelv, s a hadúr akarata a főszempont. Az ő lelke, nemcsak hogy nem ismeri a különbséget a hazaszeretet és a király iránti odaadás között, hanem úgy érzi, hogy itt becsületes katona részére különbség nem is létezhetik. Nála a hadúr személye magába foglalja a haza fogalmát is, azért a kettő érdeke nem is jöhet kollízióba soha. Mikor ő a királyt szolgálja, akkor egyszersmind a hazáját is szolgálja, a nemzetet is szolgálja. Az egyiket odaadással szolgálja annyit tesz, mint odaadással szolgálja egyszersmind a másikat is.

És a mikor a király felhívta, hogy az ismeretes körülmények között vállalja el a miniszterelnökséget, egy pillanattal sem kétkedett rajta, hogy mikor engedelmessékedik, a hazájának is tesz szolgálatot. Hogy mit mond az alkotmány és mit mondanak a törvények?... Hát a törvényhozó urakat megszokta éveken át kevése venni. Az alkotmányt pedig és a törvényt respektálni kell, hiszen a király is respektálja, de csak addig, a meddig lehet. Az ország érdeke s a király parancsa, mégis a fő. Ha nincs is megszavazva az adó, azt be kell hajtani, bármit mondjon is az alkotmány, mert az ország nem lehet el pénz nélkül.

És itt csúcsosodik ki az ő tragikuma. Miatt ő úgy érezte, hogy csak kötelességet teljesít, a király és a nemzet iránt egyaránt, eljárását elítélték nemcsak azok, a kik politikai ellenfelei voltak mindig, hanem csaknem osztatlanul az egész nemzet, s azok is, a kikkel egy sorban harcolt azelőtt. Mikor pártot akart alakítani, volt politikai barátai közül csak három akadt, a ki melléje állott, s ekkora csalódás után, csaknem egy évig ki kellett tartania a meggyűlölt helyen, melynek betöltésére csak átmenetileg, néhány napra vállalkozott!

«A HUGOM IS.»

Elbeszélés. — Irta ZSÓLDOS LÁSZLÓ.

Van nekem egy kedves, szerény és igazán nagyon szánalomraméltó ismerősöm: egy volt miniszteri segédfogalmazó. Valami hét évvel ezelőtt tartalékos tűzérhadnagy letére nyáron behívták gyakorlóra, s ott a perzselő hőségben a gyakorlóterén egyszer csak napszúrászt kapott és lebukott a lóról. Nem halt meg, csak egy kicsit megzavarodott. Ápolták, kezelték éveken át, a hivatalában időközben valami csekély kis évráradékkal (hiszen még alig szolgált néhány esztendő) nyugdíjazták, s ezzel azután derékba tört a szegény embernek egész jövője. Hosszú kezelés után úgy, a hogy meggyógyult ugyan és visszanyerte a tiszta gondolkodását, hanem azért arról már szó sem lehetett többé, hogy a minisztérium visszahelyezze a régi állásába. Petrics Elek (ez volt a neve) gyógyultan is már csupán roncsa volt sajátmagának, a ki reszkető kezével még azt a szerény napidijasi állást is alig volt képes becsülettől ellátni, a mit hát könyörületből juttattak neki, hogy megélhesen valahogy.

A sors, úgy látszik, idővel teljesen megtörte a hajdani vig fűt, és a mikor én megismerkedtem vele, harminczöt éves korában, hát már csöndes, aláztos, koraósz öreg emberke volt. Mindegy. A régi barátai az idők során, ki erre, ki amarra, elszállingóztak mellőle, de azért a «fogalmazó» úrnak így is sok ösmerőse maradt meg és akadt ebben a nagy városban. És ezek mind szerették a szegény és szerény hajótöröttet. Ha szembejötték vele az utcán, megszólították, pacisiztak vele (akármennyivel jobb hivatalban voltak is nála), megállították, hogy hát így meg amúgy, kedves Petrics úr...

— Hogy vág a bajúsz?
— Mikor mutatott utoljára?
— Ejha, beh parádés nyakkendője van! Talán bizony háztűznézni készül ahoz a kis barnához? Hehehe! Mi?

Szegény félkegyelmű napidijas alig győzött kitérni a mindenféle inselkedés elől.
— Háztűznézni? Oh, kérem alásan, titkár úr, nem én nekem való mára a házasság! Ilyen beteg embernek!

— Hogy tetszik mondani, hogy parádés nyakkendő? Oh jaj, jaj, kérem szépen, már hogy lehet így csúfolódni, kedves titkár úr, a mikor ezt a nyakkendőt, kérem, még a múlt esztendőben szabták ki a tulajdon hugom valami maradékselyemből.

A huga tudniillik annak idején még ősmert budapesti szépség volt, hanem aztán közbejött az a baj, meg előbb az apjuk, utána az édes anyjuk is elhalt, hát bizony a szép Petrics-lány, hogy a maga sorsán is segítsen, meg a gyámoltalan bátyjában is, hát egyszer csak felcsapott felsőruhavarrónőnek. Igaz, hogy nem lett belőle valami elsőrendű szabónő, hanem azért mégis csak lendített a sorsukon ez a kereset is. A férjhezmenésről úgyis le kellett mondania, mert ugyan kinek kellett volna egy ilyen földhöz ragadt árva leány, ráadásul még olyan kolonczezal a nyakában, mint az ügyefogyott «fogalmazó úr»? Már pedig azt a Petrics Klára el nem hagyta volna a világról sem. Hát aztán együtt maradtak: két koldus, egyik a másikat vezette.

Azaz, hogy mégsem. Koldulni egyikük sem koldult, adósságot nem csináltak soha. Az örökös nehéz küzködéstől sápadtan és megrogyó térddel, de alázatosságukban is fölemelt fővel, az élet göröngyös utcáján (hogy a jó Isten akárhová tegye, de kutya rossz kövezete is van sokszor ennek az utcának!).

A hogyan Petrics a meglehetősen nagy ösmerettségét szerezte és föntartotta, annak a módja az volt, hogy a jobb sorsra érdemes ember néhanapján be-benézett egy pohár sörre vagy ebbe, vagy amabba a vendéglőbe, már a hová ösmerősei jártak. De sohasem ivott meg többet egy pohár sörnél (erről a tulajdonságáról nevezetessé is vált ezekben a körökben), mert — magyarázta, — neki már az az egy pohár is majdnem a fejébe száll. És ezt a napszúrásos múltjára való tekintetből mindenki könnyen el is hitte neki). Ezt az egy poharat is csak a társaság kedvéért engedélyezi magának, mivelhogy — mondogatta szomorú őszinteséggel — ez az egy órácskára

való diskurálás rá nézve valóságos jótétemény. Hall egyet-mást, el-el-mókáznak vele és ettől valósággal fölvidul a kedélye. Jó kedélyre pedig nagy szüksége van, nemcsak maga miatt, hanem a huga kedvéért is, hogy ha hazamegy hozzá a csöndes kis lakásukba, hát legalább ő is fel tudja néha vidítani azt a varrógép mellett görnyedő szegény teremest.

Járt a társaságba, abba, a melyikben olykor én is megfordultam, egy allegény pénzügyi tanácsos, a ki mindig vidám kalandokkal szokta mulattatni a söröző asztalt. Ez egyszer vasárnap délfelé azzal állit be a vendéglőbe, hogy:

— Na urak, ma olyan szép barna nőt kísértem az utcán, hogy ha pénzügyminiszter volnék, adót vetnék ki a férfiakra, a miért szabadon láthatnak ilyen szépséget! — szólt, csettintett a nyelvével, s leült a megszokott helyére a sarokba. Aztán elkezdte töviről-hegyire dicsérni, hogy micsoda remek alak volt, milyen pompás picizny boka s mindezeknek a koronájánál micsoda remek, gyönyörű, nemes arc. Nem kikapós, kaczer vagy frivol, hanem valóságos komoly, nemes arc, — magyarázta az ő korában már föltűnő elevenségével.

— Nemes arc! Komoly! — ingerkedett vele valaki. — Akkor, bátyám, te alkalmasint valami vén satrafát néztél szépségnek!

— Nnn á! — mondott ellent szinte hevesen a pénzügyi tanácsos. — Már túl volt a bakfis koron, de fogadni mernék rá, hogy nem volt több huszonöt esztendősnél! Az még a legszebb kor, kerek alásan, az még határozottan a legszebb kor a nőknél.

Ott üldögélt lenn az asztalvégen szerényen meghúzódva Petrics is. A söréből még nem hiányzott semmi, mert alig két percczel jött korábban a tanácsosnál, és várta, a míg a hab elfogy a pohár tetején; azt nézegette csöndesen, hogy oszladozik. Hanem a «huszonöt esztendő»-re fölvetette a fejét.

— Az én hugom is ép huszonöt éves, — motyogta szomorúan. Majd a szomszédjához fordulva élénken bökött a hüvelykujjával a saját pirosesiklos selyem nyakkendőjére: — Ezt is ő varrta nekem. Tetszik látni? Nagyon ügyes lány szegényke. Saját szabászata van, hehehe, saját szabászata, mert hát méltóztatik tudni, az én keresetem nem volna elegendő.

A tanácsos ezalatt tüzzel beszélte el a kalandoska ártatlan részleteit, a melyekből (hiába akarta átugrani őket, mert kiugratták belőle) lassacskán kiderült, hogy igaz ugyan, hogy kíségette az imént azt a bizonyos szép teremest, de csak tiz lépésnyi távolságból, és az is biztos ugyan, hogy ekkora messzeségből sem tévesztette el egy perczre sem a szeme elől, de viszont a bájos nőcske az egész úton egyetlen egy pillantására sem méltatta ő aszfaltbetyárságát. Na, ez nem is csuda, — szépitette a dolgot a tanácsos, — mert hiszen tulajdonképen nem is vett észre.

Általános derültség.
Petricis, megtörülve a bajszát az első korty után, kicsit ügyefogyottan szólt közbe.

— Igen, uraim. Ez az erénynek a jele. Az én hugom is többször mondta már nekem, a mikor úgy némelykor faggatni próbáltam a férfiak, meg az utca, meg miegymás felől, ismétlem, ő is többször mondta, mit faggatom, hiszen ő nem is veszi észre, mikor férfilepteket hall kopogni a háta mögött.

— Igaza van, Petrics úr! — bölintott rá jóízűn a tanácsos. — Hát ez sem vette észre. Hanem én annál inkább észrevettem. Kár, hogy nem volt időm kibőjtölni, a míg újra kijön a házból. Mert nem ott lakik a lelkem, a házmaster nem is ösmeri. De adtam a czerberusnak két koronát, meg a kezébe nyomtam egy estilapot, hogy ha kijön, álljon elejbe egészen szemtelenül és mutassa meg neki az estilapot, vajjon nem ő vesztette-e el a kapu alatt? Aztán, mondtam neki, majd meglátja, lehet-e nyíltan figyelmeztetni rá, hogy holnap olvassa el ebben a lapban az apróhirdetést, vagy sem. Próbá — szerencse! — és nagyot hörpintett a korsz söréből.

— Aztán melyik ház volt az? — kérdezte csak úgy foghegyről valaki.

— Váci-utca nyolczvankettő, — felelte huncorgatva a tanácsos. — De mondom, nem ott lakik.

— Váci-utca nyolczvankettő, — hallatta újra a gyámoltalan, motyogó hangját Petrics barátunk. — Nekünk is lakik ott egy ismerősünk. Régi ösmerős, tetszik tudni, — fordult megint a szomszédjához, — még a megboldogult mamám életéből. Milyen jó, tetszik tudni, most a hugom varrja nekik a ruhát.

Csönd támadt. Aztán némi szünet múltán másról kezdtünk el beszélgetni. Csak a mikor a volt fogalmazó hajlongva búcsút vett tőlünk és kitipegett a vendéglőből, akkor jutott valamelyikünknek az eszébe, hogy:

— Te tanácsos úr, nem a Petrics hugát kíségetted te ma délelőtt?

— Bánja a kánya, akárcinek a hugát! — rándított a vállán a nekihevült allegény. — Szép volt, mint valami kis istennő, és punctum. Jani, még egy korsót!

Másik vasárnap déltáj megint ott üldögéltünk valamennyien a sörházban. A tanácsos kissé fáradtnak vagy micsodának látszott, és én legalább úgy találtam, mintha nem miközött járnának a gondolatai. Firtattuk, mesélje el, hogy folytatta a multkori kalandját, hanem ő bizony csak kitérőn felelgetett.

— Eh, semmi. Abbanmaradt az egész. Nyilvánvaló volt, hogy föllent.

Egyszer csak betipecgett a vendéglőbe Petrics. Alázatosan üdvözölte a társaságot, lekuporodott az asztalvégen a rendes helyére. Aztán, miután egy darabig feszült figyelemmel nézegette a sörét, hogy mint pukkadni szét a tetején lassan a kis habgödröcskék, hirtelen nevetve fordította a képét a pénzügyi tanácsos felé.

— Na tanácsos úr, kérem alázatosan, ma reggel megmondtam a hugomnak... (Mit? — rezzent meg alig észrevehetőn a veszedelmes allegény.)... hehe, hát megmondtam neki, hogy ma már igazán megkérdeshetné ott a Váci-utca nyolczvankettőben a jó ösmerőseinktől, hogy nem tudják-e, ki volt az a hölgyike, a kit...

— Ugyan kérem! — vágott boszúsan a szavába a tanácsos.

Petricis abbahagyta a mondkáját, aztán, mintha csak a hivatalban szidta volna össze a főnöke, lesütött szemmel csak ennyit hőtyögött:

— Igaz... A hugom is azt mondta rá, hogy ostoba vagyok.

OBSITOT SE KAPOK.

Élt és irt élet, szerelem s dalok,
Mámorotoktól lassan ballagok.

Be sokat adtam oda értetek
S nekem be kurta kézzel mértetek.

Vagyonom vékony, koldus szemfedők:
Kis áltatás, még kevesebbke gög.

S ha ez se lesz, mi lesz hát majd velem?
Kap obsitot nóta és szerelem?

Életemet, túl a silány derűn,
Nem fogom-e meginni keserűn?

Óh, szerelem s kevéske kis minden,
Életemet, félek, hogy semmimem.

S az életem, félek, hogy megunom
Hazugság fogytán és fele-uton.

Obsitom sem lesz, böles emlékezés,
Áltatás és gög elfogy e kevés.

Futó homok lepi be a nyomom,
S az asszonyom sem az én asszonyom.

Ady Endre.

AZ ARNÓ HÍDJÁN.

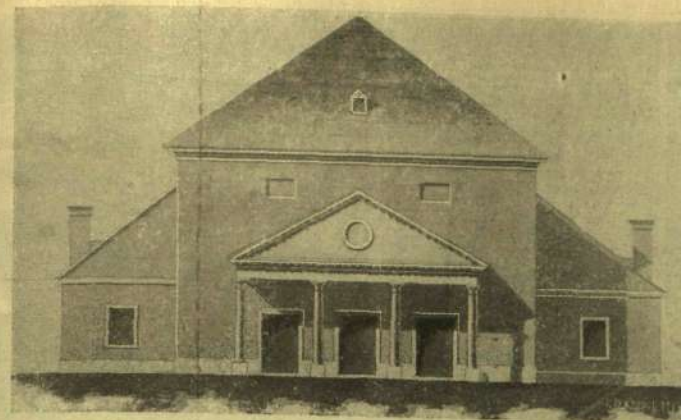
Az Arnó hídján
Pajkos, vidám
Sugár játszik velem
Derűs, virágos
Az egész város
És csupa szerelem.

Nincs, kihez szójak
Se ma, se holnap
Nincs, ki járjon velem
Szívem se lánogl,
Nincs benne mámor,
Csak egy holt szerelem.

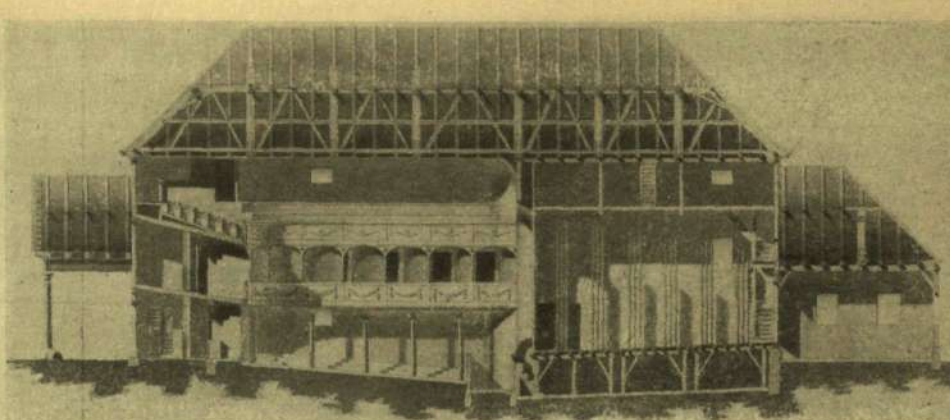
Zengő, morajló
Hangos harangzó
Árad, ömlik felém
Halk sóhaj rémlik —
Mért vagyok én itt
Egyedül, én szegény?

S a mig köröttem
Virágözönben
Kacag a dal, a fény
Az öreg hídra
Lelkemből sírva
Odaburultam én.

Farkas Imre.



Kasselik Fidéliusz terve és az általa tervezett színházépület átmetszete.

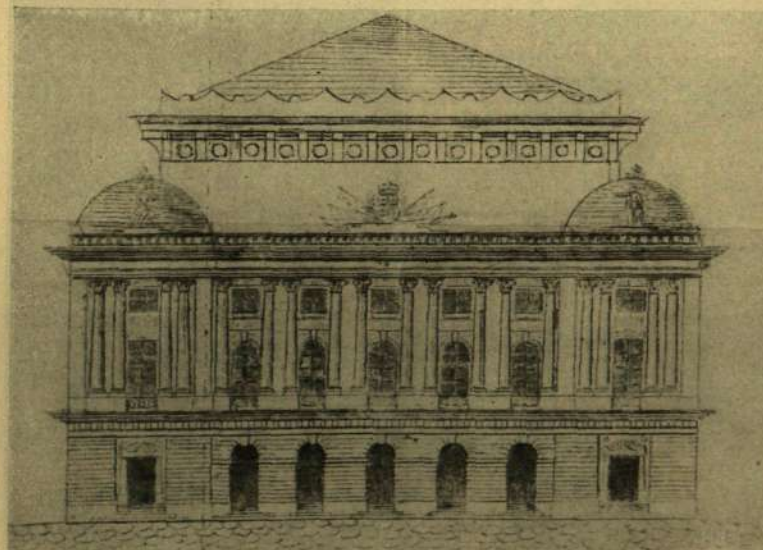


A NEMZETI SZÍNHÁZ ISMERETLEN TERVEI.

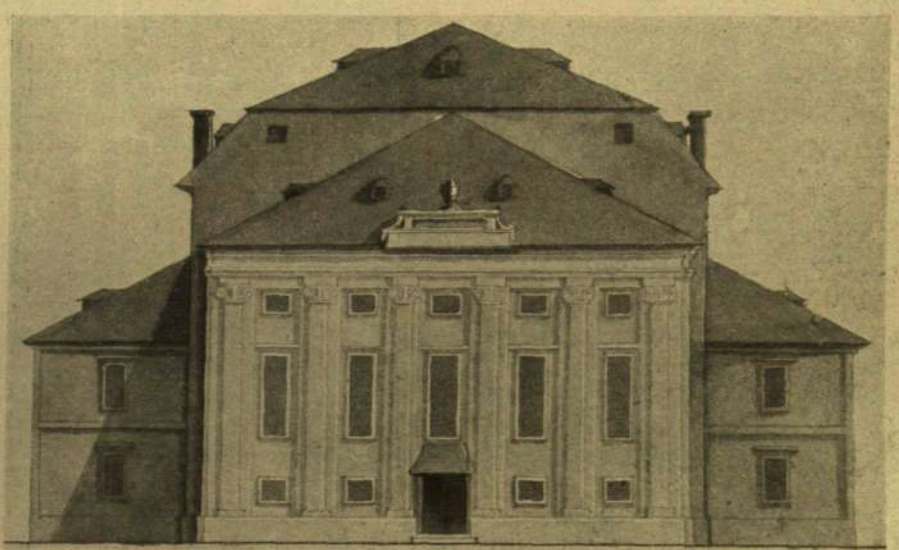
Pest vármegye levéltárában néhány elsárgult, öreg papírost fedeztet fel nemrég Kőszeghy Sándor a vármegye főlevéltárosa. Régen kerültek oda ezek a papírok, hova-tovább száz esztendeje lesz, hogy rájuk rajzolták azokat a terveket; a melyek közül egyik sem került a megvalósulás stádiumába, de azért így is érdekesek és értékesek ezek a rajzok, mert nem egyebek, mint a nemzeti színház egykori tervei. Hosszú ideig elveszetteknek hitték ezeket a terveket, a melyekről a keletkezésük idejében, de azóta is gyakran esett szó, valahányszor aktuális volt a nemzeti színház alapításának a históriája.

Legőregebb a rajzok közül a Kasselik Fidéliusz terve, a mely 1815-ben készült. Akkor még a színházat a Hatvani- és Szép utcák sarkára tervezték, oda, a hol most a Nemzeti Kaszinó áll és a mely telket Kulesár István, a «Hasznos mulatságok» írója és a nemzeti színi társaság direktora vásárolt meg Derou és Jüttner pesti polgároktól. Akkor sürgős volt a színház, mert a rondellát Pest városa eladta Neumayer Miklósnak és Kulesár joggal félt attól, hogy a magyar színészek hajlék nélkül maradnak. Ez az aggodalma be is teljesedett, mert a magyar társaság a rondellából kénytelen volt kihuzerkolodni és 1815-ben Miskolcra is költözött.

Ebben az esztendőben készítette el Kasselik Fidélius a Nemzeti Színház első terveit. Ez a terv nem volt valami igen nagyszerű alkotás, a régi rendszert másolta csak le, volt rajta egy nagy előcsarnok, a melynek közepét a pénztár foglalta le, bal oldaláról a karzatra, jobb oldaláról pedig a páholyokba vezetett egy lépcső. A közös férfi és közös női öltözők a nézőtér bal oldalán foglaltak helyet, jobb oldalra az inspektor lakását építette volna fel Kasselik, hátul épült volna a diszlettár, a színpadról pedig két oldallépcsőt terveztek a színórpadlásra. Szóval olyan lett volna ez a színház, a minőt a bécsi Ringtheater égése előtt az egész világon építettek, az épületet favázsnak tervezték vékony falakkal.



Eberl Károly terve, a mely a Hatvani-utczába, a Nemzeti Kaszinó mai helyére tervezte a színházat.



Telepy György 1835. évi terve, a mely a színházat mostani helyére állítja.

A NEMZETI SZÍNHÁZ LEGELSŐ TERVEI.

Ez az egyszerű terv nem elégítette ki Kulesárt, a ki szebb és díszesebb theatrumot akart. Megbízta tehát Eberl Károly építőmestert, a ki új terveket készített. Ez a terv már mindenkinek tetszett, azt rézbe metsztették, megküldötték a vármegyéknek egy szép felhívás mellett, a melyet maga Szentkirályi László alispán készített és a melyben a vármegye adakozásra szólította fel a többi megyék rendzeit. A terv alaprajza úgy látszik elveszett az idők folyamán, azt még Báthori István műépítész sem tudta feltalálni, a ki pedig sokat és nagy eredménnyel kutatott a Nemzeti Színház egykori terveire vonatkozó adatok után. Egykori leírások nagy elragadtatással beszélnek Eberl planumáról, a mely foglalkoztatta a szakembereket még akkor is, a mikor a hatvani-utcai megoldást régen megváltoztatta a vármegye. Eberl terveit így írták le később:

Hogy díszes lett volna az épület, mutatták az arcuati oszlopok, a két szélnek szembetűnő szép formái és a tornác boltzatainak oszlopokon való állása. Olyan tágas leendett, hogy földszint s a két emeleti páholyokban és a kettős karzaton 1500 ember könnyen elfért volna. Öltöző szobák, ruhatar, festő terem, asztalos műhely, diszitmények raktára, a házi gondviselőnek lakása stb. lettek volna benne. Tágas és oszlopokon álló tornác, a nézőhelyre való könnyű bejutás, kényelmes leendett. A gyalogok bemenetele a Hatvani-utca felől, kocsiak a Szép-utczára volt szánva. A páholyokba való feljárás elkülönítve a karzatra való feljárástól. Ez épület sarkán kávéház, beljebb a kávé lakása, a homlokzat másik felén kalmárbolt leendett. Az egész tornác felett egy nagy terem volt tervezve, zeneprobákra, koncertekre, szavalati estélyekre, mik annyi jövedelmet hozhattak volna, mennyi az épület konzervatóriájára elégséges leendett. Az építési költség 200,000 forintra volt számítva.

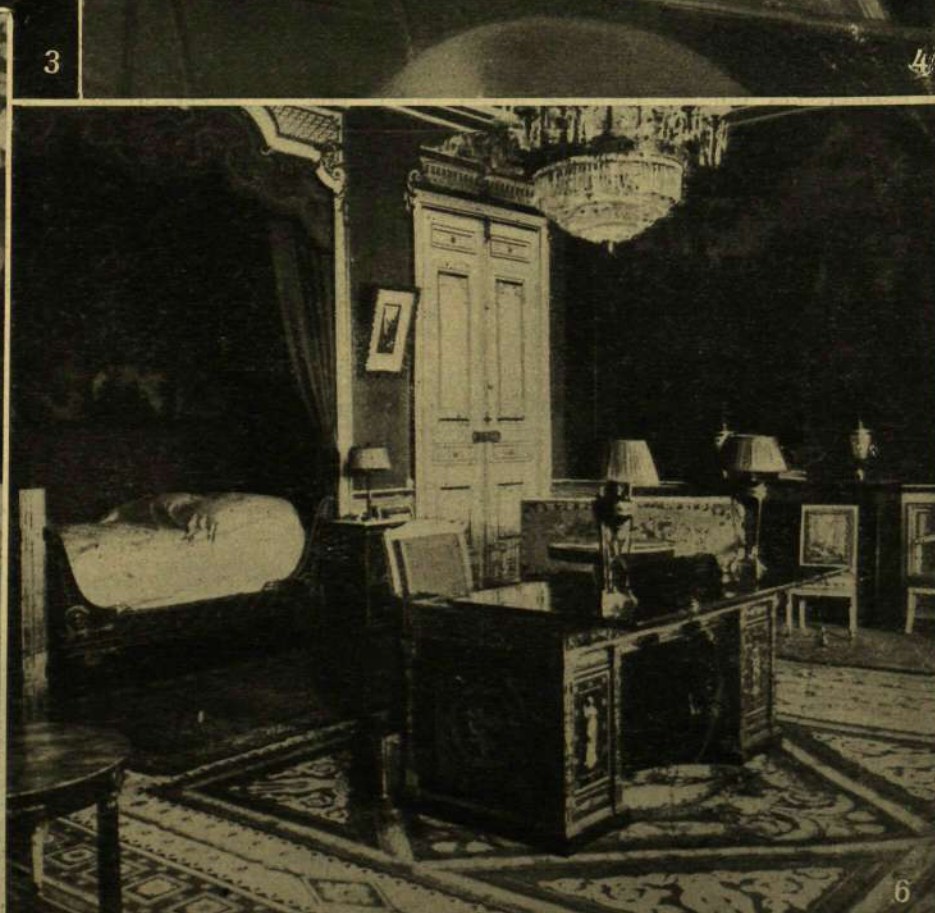
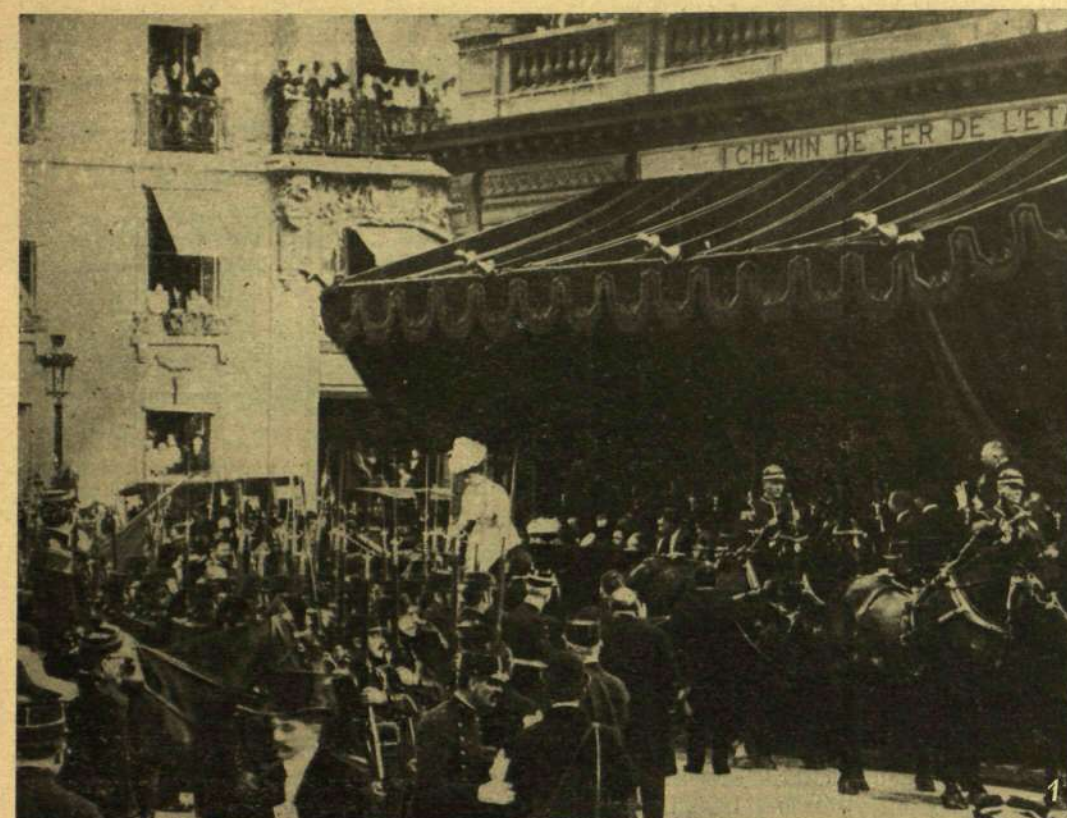
A «Homművész»-ben Novák Dániel architektus foglalkozott a tervekkel és csak azt nem tudta megérteni, miért csináltak a plénumon tornyokat. «Hogy miért csináltak tornyokat — írja a cikkében — azt lepvény (schleier) fűdi.»

Kulesár szomorú tragédiája más fordulatot adott az építkezésnek. Tudjuk, hogy a hatvani-utcazi telek után a vármegye nem volt hajlandó fizetni a városi adót és a teher kamatait, mert félt, hogy az 1140 frt 67 krajczár évi kiadás előbb-utóbb felemészti a theatrialis kasszáit. Gróf Cziráky Antal néhány ezer forinttal többet is ígért a fundusért és hiába tiltakozott az eladás ellen Kulesár, hiába mondtotta, hogy az adót meg a kamatot a maga pénzéből fizeti meg, kinevették és a vármegye 1828 február 24-én el is határozta a telek eladását. A megyei határozatot Kulesár nem élte túl, az első magyar újság szerkesztője, Mikes Kelemen kéziratának összegyűjtője pár héttel utóbb, márczius 30-ikán meghalt.

1833-ban jelentette Földvári Gábor a megyének, hogy: Grassalkovich Antal Ó hercegségét jussainak igazgatója által a magyar játékszin ügyében felszólította s tisztelt Ó hercegsége azon igaz hazafiúi szívből erőt ajánlást tette legyen, hogy a hatvani kapún kívül lévő major fundusának azon részét, mely fadepozitóriumnak szokott használni és mintegy 900 négyszögölekből áll, a magyar játékszin számára oda ajándékozza, oly feltétel alatt mindazonáltal, hogy se el ne adassék, sem más célra ne fordíttassék.

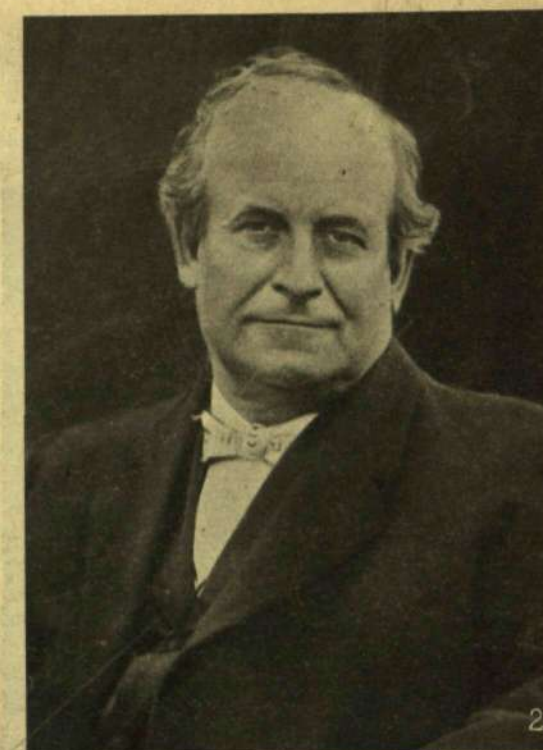
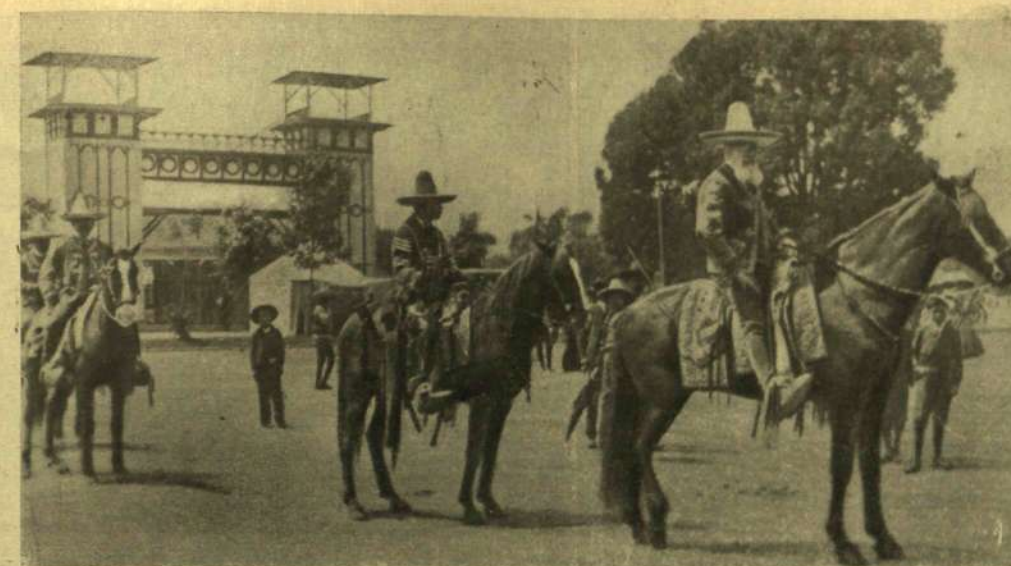
Fölösleges így bővebben foglalkozni a Grassalkovich-telek históriájával, hiszen az ma már közismert. Tudjuk, hogy a legnagyobb magyarnak nem tetszett ez a megoldás, ő a Duna partján azonban nem engedett az álláspontjából és akarata be is teljesedett. A fadepozitórium telkére először Telepy György tervezett színházat. Ez a Telepy a budai szintársulat színésze és diszletfestője volt és a terve sikerült is. Az ő terve díszesebb, szebb, mint az elődjei, azonban vázlatának hátára mégis ezt írták: «Budai színész Telepy György által készített, de el nem fogadott terv.» Ez a planum sem valósult meg, ellenben ennek az alapján adtak megbízást Zitterbarth Mátyásnak, a ki el is készítette, meg is építette a Nemzeti Színházat.

Paál Jób.



1. A királyi pár megérkezése. (A kocsiba szálló fehér nőalak a királyné.) — 2. A királyné Poincaré elnökkel az autenili lóversenyen. — 3. A királyné a bevonuláskor Poincaré elnök nejevel. — 4. A király Poincaréval. — 5. Az uralkodó pár elutazása. — 6. A király hálószobája a külügyminisztérium épületében.

AZ ANGOL KIRÁLYI PÁR LÁTOGATÁSA PÁRISBAN.



1. Lovas fölkelők Mexikó város egy utcáján. — 2. Bryan, az amerikai Unió külügyminisztere. — 3. A mexikói lovasság. — 4. A veracruzi sétány. — 5. Veracruz, melyet az Egyesült-Államok csapatai megszállottak.

A MEXIKÓI HÁBORÚ SZINHELYÉRŐL.



PÁRISI TOILETTEK AZ AUTEUILI LÓVERSENYEN, AZ ANGOL KIRÁLYI PÁR OTTLÉTEKOR.

A LONDONI ÁRÚHÁZAK VILÁGA.

Igazán egy egész világ mindegyik magában! Olyan intézményekkel, olyan újításokkal, részint a vevők, részint az alkalmazottak javára, hogy a ki elég szerencsés volt arra, hogy ne csak mint a vevők egyike járja be az ilyen nagy áruházakat, hanem a tulajdonos, vagy ennek *manager*-je vezesse végig az egész palotában, az olyan dolgokat lát, a melyekről még öt-hat évvel ezelőtt sem volt a londoni publikumnak fogalma.

Nem csoda, ha az angol asszonynak egyre nagyobb öröme válik a boltok bejárása, a *shopping*. Azokat a szótárakat azonban, melyekben ez a szó: *to shop* épen csak annyit jelent, hogy: *bevásárolni*, bizony, jaj, de csak azelőtt írták, mielőtt ezek a modern áruházak megalakultak. Mert ezekbe ezen az egy célzon kívül még száz más céllal is megy az angol asszony. És mindegyik cél csak növeli az odamenő kedvét.

Mikor tehát az angol háziasszony gondterhelt vagy feláldozó arczecczel azt mondja: «Bemegyek a városba, mert ma egész nap a boltokat kell járnom!», akkor körülbelül csak olyanformán «szenved», mint a paciense, a ki panaszkodik, hogy szigorú parancsra ennyi meg annyi sört kell meginnia. És őríti a keserű poharat, a melyről azonban egyáltalán nem kívánja, hogy «elműljék tőle».

Mikor az angol nő bemegy a Westend-be «for a day's shopping» és berakja a kizsájkájába a zsebkendőt, jegyzőkönyvet, irónt, tükröt, kölni vizet és mikor különösen azt igyekszik megmutatni, hogy Shakespeare tanításai közül arra ugyancsak jól emlékszik, hogy: «Végy pénzt magadhoz», — akkor ne sajnáljuk őket, mert a bálba járó unokától a galambosz nagymamáig minden angol nő boldog napnak megy ilyenkor elébe.

Hogy a legcsinosabbik *tailor-made* ruháját, a legjobban illő kalapját veszi föl, abban nagyon, de nagyon igaza van; — grófi palota környezetéből sem rina ki jobban a hanyagul öltözött nő, mint ezeknek a fejedelmi fényű áruházaknak az összhangjából.

Megérkezik. Mivel tudja, hogy egyáltalán nem szükséges valami sokat költenie s mégis láthat mindent, kiválasztja a legszebb shopping centre-ek egyikét és oda megy. A gyalogjáró előtt már hosszú sorban állnak a taxik, autóbilok, fogatok; a taxik találmára, a magánfogatok bizonyosra várják a kijövő hölgyeket. A magánfogatok sötétzöld, egérszürke, őszint meg *pain bruné* ruhás inasai (mert ez a négy szín a legkedveltebb a bérutakon már több éven keresztül) a kereskedőház nagy portáléja alatt állnak.

De a nagy áruházakba a gazdag osztály

asszonyainál is még nagyobb számban sereglik a középosztálybeli nő, a kinek sem inasa nincs, a ki a prémert tartsa, sem prémje, a mit az inas tartson. Sőt nagy, nagy, szinte a lélektan mélységeig benyúló okoknál fogva épen a kisebb középosztály asszonya az, a kinek a számára egy-egy ilyen shopping-day nagy boldogságot rejt. Miért? Mert ott annak révén, hogy az egyik *department*-ben két rófszalagot, a másikban huszonöt krepp-papiros asztalkendőt és a harmadikban egy doboz fogport vesz; része lehet egy egész napon át mindabban a komfortban s a környezetben szépség mindazon örömeiben, a mi csak mint ábránd él a lelkében, de nem mint valóság, a házában. Odaér a küszöbre. A tükrörűg ajtó aransujtásos, berruhás inas tárja ki előtte sarkig; — a gránátvörös, puha szőnyegen már siet elébe a szalonkabátos, vagy diszbe öltözött *shop-walker*, a kinek csak azt kell mondania, hogy melyik osztályt akarja és ez mint valami királynőt kíséri a lifthez; a felvonó gépben ismét aransujtásos bérszolga várja a parancsát, hogy hányadik emeletre akar menni.

Míg a maga bőrvét, pár köteg himzőselymet kiválasztja, már addig is alkalma volt végignézni az állványokon, asztalokon, szekrényekben a legújabb modellruhákat, selymeket, kalapokat; — azután, ha már nincs bevásárolni valója, akkor kezdődik még csak a nap igazi kiélvezése. Bemegy az olvasószobába; — letelepszik egy olyan gobelin kelmével, brokáttal vagy bársonnyal bevont, süppedő karosszékre vagy pamlagra, a melyről kis házuk berendezésének ideje óta mindig ábrándoztak a férjével együtt, de a melynek a megvételére az erszényük, befogadására meg a szobájuk nem volt elég nagy. Letelepszik és kezébe veszi azt a pompás kiállítású folyóiratot, a melyért olyan jó lett volna az előfizetést már régen elküldeni, igen, de mikor a pénz mindig máshoz kellett. A portás meg a liftes berruhájához hasonló színekbe öltözött apródoknak gondja van rá, hogy a pamlag előtt álló, selyemfával berakott Sheraton asztalra elég változatos halomban rakják le a folyóiratokat. Mikor azután a vásárló megelégteli az olvasást; — azon veszi észre magát, hogy félegyre jár. Ideje egy kicsit rendbe szednie az öltözékét, mielőtt a lunch-terembe megy villásreggelire. Benéz az öltöző-szobába. A spayol mahagoni öltöző asztalokon egész arzenálja van a kefének, fésűknek, hajszűrőnek, borszesz lámpáknak; — rizspor, kölni viz, finom szappan; — varróeszközök. S ha segítségre van szüksége, az ügyes szobaleány úgy szolgálja ki, mint az a francia komorna, a kinek az elképzeléseért magáért gyönyörködve olvasná végig újra az S. grófnőről, vagy W. hercegnőről való regényt s gyönyörködve fe-

lejtene el, hogy neki Jane-t tegnap is a mosogatástól kellett felhívnia, hogy a bluzát bekapesoltassa.

Készen van a lunchre.

Az áruház óriási ebédlőterméből tompított, halk zene; — beszédzsongás, virágillat és az ennél így egy óra tájt már semmivel sem kevésbé kellemes aromája száll ki a jól elköszített ételeknek. Az áruházak növekvő népszerűségének egyik titka az is, hogy a szép, hófehér terítékű, kristályos, ezüstös, finom porcellános asztaloknál az ételek ára semmivel sem drágább, mint valami lármás, poros utca túltemőtt kis vendéglőjében lenne.

Ha kívánja a vevő, a feketekávé már a tetőn levő, üvegfalú pálmakertben szolgálják fel neki, de kávé nélkül is oda mehet pihenni. Hányszor hívják meg barátok egymást ilyen helyre villásreggelizni, teázni; — összefonódott kellemes érzésével annak, hogy elegáns vendégszeretetet gyakorolhatnak és mentve vannak minden háziasszonyi aggodalomtól; — az olyan kudarczótól, mikor a «noisette of beef» nem sült ki, a «Mary» gyakorlatlan volta ellenben igen; — mikor a Yorkshire pudding le-, a háziasszony ellenben felsül.

Ha pedig véletlenül nincs vele a barátai közül egy sem, sőt ha azokról a barátokról esetleg tudja, hogy azok még a régi divatú bevásárlási módot követik, minden árúértékért külön kis boltban való járással fogyasztva az idejüket, erejüket; — akkor a nagy áruházakban való shoppingot élvező asszony szinte missziójának tartja, hogy, benézve a gyönyörű és oly nyugalmas írószobába, odaüljön az egyik palisander vagy rózsafa íróasztal elé és onnan küldjön a czég dombornyomású, finom meritett papirosán írott leveleket valamelyik ilyen elmaradt barátjának.

Eszébe jut, hogy egy csomag kártyalapot ő is vehetne, besétál hát a «stationery department»-ba és lám, ennek egyik részében a «table stationery» (holmi az ebédlő asztalhoz való papirosajdonságok) most vannak kiállítva és a legújabb, pergamentpapirosból való, gyönyörű assiette-tokoskák, vizirózsa alakra mintázott papiros fagyaltkelyhek, árnyvirágokkal díszített üveg-papiros gyertyaernyők pusztá látásából úgy megtanulja a legügyesebb (és mégis egészen olcsó) díszítési módokat, mintha minden este valami nagy házban lett volna ebédre hivatalos.

De, ha épen csodaszámba megy is a dolog, megtörténik néha még az is, hogy az asszony belefárad a boltjárásba és érzi, hogy most sem okulni, sem gyönyörködni nem tudna tovább, mielőtt vagy húsz percig teljes csendben, lehunytt szemmel pihen. Erre a célra is van London legmodernebb nagy áruházának, az Oxford Street-en levő *Selfridge*-czégnek

nagy palotájában külön intézmény: a *silence room*, a csendes szoba, a hol csak pihenni lehet; szólni nem szabad egy árva szót sem (és mégis felkeresik az asszonyok), a falakról pedig a csend jöttevő hatását magasztaló idézetek vannak angol és idegen költőkből.

Ha a kifáradás talán rosszullétet idézett elő, vagy ha nyáron a melegben elgyengült valaki, ott van a czég külön betegszobája, az állandóan az áruház palotájában tartózkodó doktorral, ápolónővel.

Ha pedig talán kis fiát, kis leányát nem hagyhatta otthon a vásárló hölgy, azért a gyermeket sem kifárasztani, sem unatkozásra kényszeríteni nem kell azzal, hogy osztályból-osztályba hurcolja, vagy «csendes ülés»-t parancsoljon neki. Dehogy! Ha akarja, reggeltől lunch-ig vagy lunch-től teaig átadhatja a gyereket az áruház szépen öltözött, nyájas *nurse*-jének, — s ez magával viszi a játszószobába! Mit kell még ehhez hozzátennünk, ha tudjuk, hogy az áruházak persze óriási játékszerek-osztálya is van. Nem az a nehéz, arra birni rá a gyereket, hogy bemenjen abba a játszó-szobába, hanem hogy kijőjön onnan.

Nos, hanem azért úgy tea idején mégis csak ki lehet hozni a gyereket! Mert míg otthon a teasztalnál nem ismeretlen paragrafusa a codelnek az, a mely a süteményre vonatkozólag abban tömörül össze, hogy: «Olyant eszel, a milyent kapsz», addig az áruház gazdagon felszerelt, szép teaőzójában a felhangolt, neki-lendült és meglehetősen nagystilű érzésekben ringatózó mama megengedi a választást; Win-niere vagy Harryre bízva, hogy a csokoládésat, a mandulásat vagy a habosat akarja-e?

Hányszor kell a kisebb középosztály asszonyainak éreznie, hogy bizony szép volna, jó volna a maga továbbművelése céljából néhány jó hangversenyt meghallgatni, jó képeket látni; de hát mikor vannak közelebbi helyei a pénznek. És lám, a nagy áruházakban mindennap hallhat igazán jó zongorát, hegedűt, éneket, mert hiszen száz meg száz jó zenésznek van egész évre szóló szerződése az ilyen helyekkel. Időnként kép-, szobor-, műtárgy-kiállítás láthat; — és mindezt nem fizet semmit azonkívül, a mit a megvett tárgyakért fizetett le.

És lám, itt ennél e pontnál érint a nagy áruházak szerepe komolyabb célokat.

Ha csak az volna benne, hogy valaki pár órára, vagy egy napra sokkal nagyobb úrnőnek képzelje el magát, mint a milyen valaha volt, vagy valaha lesz, még azt is mondhatnánk az egésze, vajon nem csupán a hamis helyzetek, képzeltékek ápolására való-e az ilyen hely? De ez nem volna igazságos vád.

Az élet iránya feltartóztatlanul úgy halad, hogy környezetünkben minél több szépet való-sítsunk meg és mint a hogy ez okból nem szólhatunk hálá nélkül az ipari haladásról, mely a csinos butor, falkárpit, porcellán, üvegholmi olcsóbbodása révén a tetszetős környezetet is az ebből eredő mérhetetlen nagy

lelki emelkedést még a szegény osztályra is elérhetővé tette, úgy a nagy áruházak is izlés-művelő, szépre tanító organumokká lettek a nagy tömeg számára.

Ne intézzük el egy-egy gúnyos mosolygással vagy egy fanyaran rosszalló tekintettel annak a kis, középosztálybeli asszonynak a dolgát, a ki az élet czer apró szépségét úgy élvezi ott a fejedelmi fényű rakárban! A képzése nem fog soká tartani; mert hiszen ime, esetleg más, az üzletet elhagyva, mikor a portás szolgálatkészségére: *Cab m'm?* (Bérgocsi, asszonyom?) azt feleli, hogy: *No, thanks*, akkor már ezt is azért teszi, mert az élet realitása néz vele szembe, világossá téve előtte azt, hogy a bérgocsi két shillingje épen tizenkétszerese az omnibusz két pennyjének. És így szépen az omnibuszt választja.

De, mondom, nemcsak ábrándokban való ringatózással telik el a nap, hanem sok hasznos dolog megtanulásával. A csak közepesen is életrevaló asszonynak ilyen helyen a tárczáját csukva lehet tartania s mégis számtalan csinos, praktikus újítást, a komfortot czélzó számos eszmét vihet innen haza, ha a tárczája helyett csak a szemét, fülét tartja is nyitva. Az ebédlő-teremből a terítés körében, az élővirág-osztályból a virágok elhelyezésében talál sok követendő és szerencsésen, követhető újítást; a szalag-osztályban új szalag-csokor kötési módot látott; a butor-teremben azt látja, hogy lám, otthon, a szekrényében heverő kelméből milyen szép vánkost, terítőt, függönyt csinálhatna saját maga. És nem lehet megmérnünk, hány otthonnak hány részlete vált szebbé az ilyen shopping day révén.

És mint a hogy a vevők százai tanulnak sokat, ugyanúgy tanulnak az alkalmazottak százai is ezeken a helyeken. A mint az ősz beáll, hetenként egy-egy estén megkezdődnek a bolti alkalmazottak számára tartott szakszerű előadások. És igazán jó színvonalon lé-vők. Véletlenül átment a kezemen egy olyan előadás-sorozat szövege, a melyet az egyik legnagyobb áruházban a csipke történetéről, fajairól, felismeréséről tartott egy szakértő; mondhatom, a kiülállónak épen olyan élvezetes olvasmány volt, mint a milyen hasznos lehetett a szakembernek. A butorok, ékszeres, porcellán, könyvkötészet, üveg, selyem stb. történetére, fejlődésére ugyanilyen előadásokat tartanak s csakis így lehet megértenünk, hogy minden egyes department-ban igazán szakképzett emberek dolgoznak. Ugyancsak a *Selfridge*-czég honosította meg alkalmazottai számára a torna- és football-klubokat, tánc-tanfolyamokat; van nekik továbbá külön hetilapjuk, a melyben azt is elmondhatják az alkalmazottak, nincs-e valami új eszméjük, új tapasztalatuk, tanácsuk erre vagy arra nézve. Mulatságokról, kirándulásokról ugyanúgy megemlékeznek benne, mint arról, hogy pl. a részükre tartott tanfolyamokban ki vizsgázott le szerencsésen.

A boltjáró asszonypublikumnak egészen külön faja azonban az, a ki a nagy áruházakat

a *sale*-ek (a végelodások) alkalmával látogatja főképp. Ez az alkalmi vételek hajszolója, a *bargain hunter*. Időszakosan jelenik meg, tél végével és nyár végével, épen mint az angol árvíz; jövetéle feltartóztatlan, mint az árvíz és a mit azután *visz* magával, az szintén épen olyan tarka *összevisszaságú* tömkeleg, mint a mit az árvíz *visz* magával.

Selyemmaradékokért, zsebkendőkért megy be és sárgaréz tűzkaparóval, futószőnyeggel, zöld-ségezifrázssal, cipősamfával jön ki. Mert olyan olcsó volt!

Hogy igen sokszor csakugyan nagyon olcsón vesz, az is való; és ha világosan papírra vetett tervvel, szigorúan kimért útiránnyal és szigorúan kimért pénzelőiránnyal megy be, akkor az ilyen végelodásokról igazán sokszor harmadrész áron hozza haza, a mit csak akar; de oh, hol van az a bargain hunter természetű asszony, a ki a végelodáskor megrakott «alkalmi asztal», a *bargain counter* kincsei előtt Dantera tudna gondolni, a ki azt mondta: *No ragionam di lor' ma guarda e passa*. Ne elmékedjél rólok, hanem pillants rájuk, azután menj tovább.

Azt talán megteszi, hogy *nem* elmékedik, de mivel viszont *nem* is megy tovább a rájuk pillantás után, hanem ott ragad és megveszi, tehát a *nem* elmékedés csak bajja válik, mert így aztán megvesz az olcsóság öröme egy épen akkora darab kelmét, a mely bluznak sok, ruhának kevés; megvesz néha olyan színű maradékokt pamlagvankosnak, a mely a színénél fogva egyik szobájába sem illik igazán; vagy vesz olyan valamit, a mit sok fáradság s körülbelül annyi költség révén egészíthet csak ki, mintha az előnyös vétel nem is történt volna.

Sok bajt készít néha magának ezzel a *bargain* vásárlással, de hát talán nem órági igazság már az a spanyol közmondásban, hogy ha vadászunk, ha szeretünk és ha harczolunk, akkor *egy* örömet száz bajjal kell megfizetnünk? Ő is vadászott rá, beleszeretett és aztán harczerát érte más, hasonló szenvedélyes vásárlókkal.

Megint más jellegű nagy áruházak aztán azok, a hol a modellruhák készülnek csupán. Ezek a világért sincsenek a kirakathban és így már az is kiváltságos vevő, a kit leültetnek az egyik váróteremben, míg az onnan nyíló három-négy öltöző-szoba ajtajából a *mannequin*-ek, próbáló hölgyek, mint élő divatképek sétálnak ki.

Természetes, hogy az üzleti világban annál nagyobb a verseny, mennél több újítást vezet be ez is, az is, de viszont szép vonása az angol társadalomnak az, hogy vannak hölgyekből álló bizottságok arra a célra, hogy a különböző nagy üzletek alkalmazottainak sorsáról tudakozódjanak és a mint átmege a köz-tudatba, hogy ezek ellátása, munkabeosztása, fizetése ennél vagy annál a czégnél jobb, bizonyos, hogy annak a czégnek nyoma lesz a közönség előtt való népszerűségében.



A FIUMEI ÚJ NYÁRI SZÍNHÁZ ÉPÜLETE. — Pallás félvétele.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény.

(Folytatás.)

Irtá Lugerlőf Selma. — Svéd eredetiből fordította L. B.

A vád.

Lövda egész házmépe annyira kíváncsi volt, hogy alig birtak magukkal. Gondolhatni, mikor a henriksbergi hámorfelügyelő jött oda egy asszonysággal, a kit senki sem ismert és nem mentek be a nagyszobába, mint más vendégek, hanem egyenest a lelkész keresték föl szobájában és már néhány órája, hogy vele egyedül tárgyalnak!

Sem a tiszteletesné, sem a papkisasszony, sem a gazdasszony, de sem a szolgálók közül valamelyik nem tudta kitalálni, hogy miért jöttek. A szobaleány, a ki segített nekik a kocsinál, észrevette, hogy mindketten komolyak és bosszusak voltak, de többet ő sem tudott mondani.

A tiszteletesné megpróbálta, hogy a szobalányt a munkájával. Ez a szoba szomszédos volt a lelkészével és ha itt marad, úgy hamarosan megtudhatja, hogy milyen ügyben jöttek az idegenek. De alig ült itt vagy két percig, midőn a lelkész kinyitotta egy kisit az ajtót és kérte, hogy menne csak át egy másik szobába. Azt, a mit most ott bent tárgyalnak, majd megtudja később tőle magától.

Az idegenek oly kora délután jöttek meg, hogy a tiszteletesné nyugtalan volt, vajon megébedtek-e már. Beküldte hát a szobalányt és az apához és azt kérdezte, hogy kész-e ebédet, de a leány azzal a válasszal jött vissza, hogy semmit sem akarnak.

Mig a szobalány a szobában volt, addig egy szót sem szóltak. Csak annyit tudott mondani mikor visszajött, hogy az idegen asszonyság a szemét törölgette, mintha sirt volna.

A kocsist, a ki hozta őket, meghívták a konyhába egy kis ételre. Ez szívesen elmondott mindent, a mit tudott, de az igazán nem sok volt. Az asszonyt soha azelőtt nem látta. Tegnap este érkezett Henriksbergbe és azonnal a felügyelővel akart beszélni. Korán reggel a felügyelő maga jött le az istállóba és kocsit rendelt Lövdalába. A felügyelőt úgy ismerik, hogy néha heteken át hallgat és ma sem szólt az egész út alatt egy szót sem.

A tiszteletesné sehogysam tudott nyugton maradni munkájánál, midőn az idegenek megérkeztek, hanem egyik szobából a másikba járkált. Egyszer csak bevitte Csöppséget a nagyszobába és megkérdezte, hogy nem mondta-e el valakinek, hogy őt most irni és olvasni tanítja.

Az nem volna olyan nagy baj, ha el is mondtotta, tette hozzá a tiszteletesné. De lám, milyen szép lesz az majd, ha a tiszteletesnek elbeszéli, hogy most már ő is tud olvasni a könyveiből, azért kell még egy darabig hallgatni Csöppségnek.

Csöppség megnyugtatta, hogy ő senkinek sem szólt. Magában pedig azt gondolta, hogy erről az irkálásról igazán semmi kedve sem volt beszélni úgy a lelkész, mint valaki más előtt. Sokkal nehezebb volt egy másik dolgot elhallgatni. Sehogysam tudta megérteni, hogy miért tiltotta meg oly szigorúan, hogy elbeszélje a lelkésznek, mint bánták Maja Lizával a mostohája. Ugyan mi baj lenne, ha a lelkész megtudná, hogy micsoda boszorkány a felesége?

Maja Liza volt a legkevésbé kíváncsi. Az utóbbi időben annyira elfáult a lelke. Nem volt sem vidám, sem szomorú és nem sokat törődött, hogy mi történik vele. Most már azt hitte, hogy a mostohája nem hagy föl addig a kinzásával, míg betegágyba nem kergeti. De ezt se nagyon bánta. Egy csöppet sem félt a haláltól. Hiszen az csak egy édes szép pihenés lesz.

A szövőszék előtt ült, midőn bejött Csöppség és elbeszélte, hogy a felügyelő érkezett Henriksbergből Lövdalába, csak egy pillanatra hagyta abba a szövést. «A felügyelő Henriksbergből», egészen idegenül hangzott. Jelenthet-e az számára valamit, hogy ő eljött? Téli, akkor sok mindent várt az eljöveteletől, de most...

Öt óraker a lelkész csöngetett és kérte, hogy tegyenek a szalonban egy tálcára vaját, kenyeret és három pohár tejet.

Miután csak három poharat mondott, megértette a tiszteletesné, hogy nem kívánják a

társaságát, ott maradt hát a nagyszobában és varrt, míg meghallotta, hogy a lelkész és a vendégek bementek a szalonba. Akkor ott hagyta a varrást és kiment a konyhába.

— Gyere csak velem! — mondta Csöppségnek. — Ki akartam venni a tiszteletes vasárnapi ruháját és megkefélteni, mert holnap vasárnap lesz, de nem tudtam bemenni a szobájába. Most talán megpróbálhatnánk, míg uszon-náznak.

Lábujjhegyen mentek keresztül az előszobán és a tiszteletesné oly halkán nyitotta ki a lelkész szobája ajtaját, hogy lehetetlen volt a szalonból meghallani. Ép oly óvatosan nyitotta ki a ruhásszekrény ajtaját.

— Menj csak be! — sutogta Csöppségnek, — de csak csendesen!

Csöppség bement a szekrénybe, de ekkor bement az ajtó a tiszteletesné.

— Most jönnek! Most ott kell addig maradnod! — szólt az ajtóból. És Csöppség hallotta, a mint kilopodzott.

Csöppség annyira zavarba jött, hogy nem vette észre, hogy a többiek jóval később jöttek be.

De ha a tiszteletesné azért csukta be Csöppséget a szekrénybe, hogy megtudja, a mit az idegenek tárgyalnak, úgy haszaltalan fáradozott. Mert a lelkész őt is, meg a papkisasszonyt is behívatta a szobába, sőt az öreg Beata asszony után is leküldött.

Midőn bejöttek, a henriksbergi felügyelő összefont karral állt ottan és a lelkész nagy könyvszekrényének támaszkodott, az idegen asszonyság pedig, a ki vele volt, a diványon ült. Urianan volt öltözve, de kezei nagyok és durvák voltak, úgy hogy aligha lehetett jobb családból való. Fialat volt és talán szép is lett volna, ha az arcát egész vörösre ki nem sirta volna.

Mindenkinek, a ki bejött, bemutatta az idegeneket. «Ez — mondotta — Liljecrona papné, a finnerudi lelkész felesége. És ez a sógora, Liljecrona, hámorfelügyelő Henriksbergben.

Addig nem mondott mást, míg a tiszteletesné és Beata asszony el nem helyezkedtek a lelkész két nagy karosszékeiben, a papkisasszony pedig leült az íróasztal melletti zsámolyra, a melyen régente üldögni szokott, mikor még mindig bent volt édes apánál.

Mindnyájan várták a vihar kitörését, de nem tudták, kit fog érni, mignem a lelkész egyenesen Maja Lizához fordult.

— Te jól tudsz mindent Liljecrona papnéról, a ki itt ül? — mondotta.

Maja Liza lesütötte szemét. Nem mert édes apára nézni. Alig, hogy a szobába lépett, azonnal észrevette, hogy valami rettenetes történt vele. «Most aztan eljött, a mi elpusztítja édes apát» gondolta. Az arca sűrűre volt és minden kimondott szó után lihegett. Anyira megijedt, hogy egyszeriben vége lett fiánságának és egykedvűségének. Kezei reszketni kezdtek és ugyancsak össze kellett szorítani fogait, hogy ne vaczogjanak. Nem várt mást, minthogy szélütés éri édes apát és szemelátára fog holtan összeesni.

Édes apa azonban várta a feleletét és nagy nehezen legyőzte félelmét, úgy hogy elég nyugodt hangon felelt:

— Édes apa, én eddig sohasem láttam a tiszteletesné. Nem értem, mit gondolsz édes apa?

Édes apa vállat vont. Talán jobban megérti, ha megmondja, hogy ez az a tiszteletesné, a ki több évig volt gazdasszony Liljecrona lelkészénél?

Valami csodálatos volt édes apa hangjában, valami megvető és haragos. Maja Liza kénytelen volt fölneézni. Édes apa szemöldökét összevonta és egyik piros hullám a másik után viharzott át arcán. Megértette, hogy az, a mit most el kellett szenvednie, azonkívül hogy boldogtalanná tette, még meg is haragította. És különösen azt nem tudta megérteni, mint lehetséges az, hogy édes apa éppen ő reá haragzik.

Akaratlanul fölemelkedett a kis zsámolyról és megállt egyenesen édes apa előtt, hogy jobban tudja magát megvédelmezni.

— Láthatja édes apa, hogy most sem értek többet, mint előbb.

Édes apán meglátszott, hogy nem várt ilyen nyakasságot. Jól tudja, hogy tisztában van az egész történettel, de ha még egyszer akarja halni, az sincs ellenére, majd elmondja a maga

módja szerint. Úgy látszik, hogy a nagynéni Svanskogban nem adott teljes fölvilágosítást. Maja Liza merészen visszafelelt édes apának. A nagynéni Svanskogban ugyan sokat beszélt Liljecrona lelkészről, de egy szóval sem említette a gazdasszonyát.

Édes apa legyintett egyet a kezével. Az mindegy, hogy a nagynéni, vagy valaki más pletykázta el neki. Biztos, hogy valami fehér-cseléd volt, mert azok sohasem mondanak jót egymásról. Ha egy férfi beszélte el a dolgot, úgy bizonynyal hozzátette, hogy először bele kell gondolni magunkat azon ember helyzetébe, mielőtt elitelnék. Hányan azok közül, a kik dícsérrel említték föl, hogy Liljecrona lelkész annyira ideig maradt a finnek közt és fáradozott azok jóvoltáért, gondolták meg, hogyan ment neki ott a sora? Csak ma tudta meg édes apa, hogy ő egy egyszobás finnkunyhóban lakott és az egész fizetése alig volt több száz tallérnél. Micsoda munka volt ez annak az asszonynak, a ki az ő háztartását vezette, hogy nagy szükségét ne szenvedjenek. Nemcsak maga szótta az ő ruháját, hanem maga varrta is meg! Azután az erdőben őrizte a tehenét és juhait éveken át, míg szolgálatában volt és sokkal több hasznosat végzett, a miről egy úri kisasszonyka még almodni sem képes. Az ő fáradozásának lehet megköszönni, hogy Liljecrona lelkész oly áldásos munkát végzett odafent.

A papkisasszony lassanként bosszankodni kezdett. Miért dühös édes apa? Csak nem gondolja, hogy ő csalogatta Liljecrona lelkész Svanskogba, hogy találkozzanak? Hiszen nem volt megtiltva, hogy vele beszélgesse! De uralkodott magán és kérte édes apát, higgye el, hogy eddig egy szót sem hallott erről.

Édes apa izgatottan forgatott ujjai között egy összehajtogatott levelet, mely előtte hevert az íróasztalon.

Csodálatos, mondotta, hogyan tudhatta meg azt a viszonyt, a miben Liljecrona lelkész a gazdasszonyával élt, midőn olyan titokban tartották, hogy még az őcse is csak az esküvő után értesült arról. De ha már ki tudta, miért ítélkezett olyan hamarosan? Nem gondolta meg, hogy másoknak is lehetnek szent jogaik? Épen az, a ki nem volt törvényes felesége, a ki alacsony sorsból származott, mégis oly hosszú hűséget, oly nagy önfeláldozást tanusított, az méltán számíthatott még a közsüvek irtalmára is.

A papkisasszony megegyeszer bocsánatot kér édes apától, de igazán még mindig nem tudja, mi haragította meg annyira.

A legjobban az haragította édes apát, hogy oly hosszasan kell mindent elmagyaráznia. Kővér izzadságcseppek üttek ki homlokára.

Bizonyára nem újság előtte, ha elmondja, hogy Liljecrona lelkész már évekkal megígérte ezen asszonyságnak, a ki most már felesége, hogy nőül veszi. El is határozták, hogy azonnal egybekelnek, midőn olyan állást kap, a melyben eltarthatja a feleségét és nem kell úgy dolgoznia, mint egy szolgálónak. Nem is nyugtalankodott addig, hogy megtartja-e ígéretét, csak kevéssel karácsony után. Liljecrona lelkész egy kis utat tett, — a mint mondta — hogy az őcseével találkozzék. Nem ment tovább a svanskogi vendéglőnél és mire visszatért, egészen megváltozott. Komor, nyugtalan volt és nem említette többé a házasságot. Utána néztek, hogy kivel is találkozott Svanskogban.

Édes apa most egyenesen Maja Liza felé fordult.

— Talán azt sem tudod, hogy kivel találkozott?

— Édes apa, jól tudom, hogy velem találkoztam. Liljecrona lelkész egész nap olyan kedvesen és egyszerűen beszélgetett velem, mint egy jó bátya.

Édes apa ismét olyan mozdulatot tett, mintha teljesen kétségbeesnék nyakassága miatt.

— Meglehet, hogy nem kérte meg Liljecrona lelkész aznap a kezdet, de te alig maradtál kétségben az ő érzelmei felől. Különbö nem igen merted volna elküldeni ezt a levelet...

Most már fölháborodott Maja Liza édes apa ellen.

— Édes apa, én nem irtam semmit Liljecrona lelkésznek! Ha a tiszteletesné ilyesmit mond...

— Szó sincs itt Liljecrona lelkészhez irt levele, hanem a gazdasszonyához.

— Úgy, a gazdasszonyához! — A papkisasszony erre még jobban megharagudott, mint édes apa és tele lett megvetéssel. Úgy, édes apa azt hallotta, hogy én neki irtam! Bizonyára azt irtam úgy-e, hogy mondjon le miattam Liljecrona lelkészéről?

Édes apa hidegen ránézett.

— Tehát tudod mit irtál — mondotta.

De most már igazán fölháborodott a papkisasszony. Nem gondolt arra, hogy megkímélje édes apát, hanem csak, hogy önmagát igazolja és most már tisztán akarta látni a dolgot.

— Édes apa, ott van a nevem a levél alatt?

— Nem, a neved nincs a levél alatt, hanem a svanskogi nagynéni üdvözléssel lett Finne-rudba küldve Liljecrona gazdasszonya részére és hogy Lövdalából jött.

Édes apa csodálkozott, hogy ennyi bizonyosság hallatára sem adja meg magát, hanem csak tovább kérdezősködik.

— Édes apa, mondja csak el, mit csináltam hát. Érdekes lesz meghallgatni. Eddig még nem tudtam kitalálni egészen.

— Hogy mit csináltál? — Öklével ráütött édes apa az asztalra. — Nem elég, hogy ezt a levelet megírtad, hogy magadhoz akartál édesgetni egy férfit, a ki másé volt, hogy megsértetted egy asszonyt, a ki csak szeretetből vétkezett? Hogy mit csináltál? Egy másik asszonyt a kétségbeesésbe kergetted, úgy hogy magánkívül a legnagyobb esztelenséget követte el. Elment Karlstadba a püspökhöz és segítséget kérte. Mire a püspök beleavatkozott a dologba és azt írta Liljecronának, hogy miután nem sokára egy nagy egyház élére lép, magát is többre kell tartani. Értse meg, hogy addig ki nem nevezik esperessé, míg magán ügyeit illő módon el nem rendezi. Bizonyára a püspök lehető legszelídebben és legokosabban írt, de Liljecrona lelkész büszke és heves férfiú.

Megszégyenítésnek vette és lelke mélyéből meg volt sértve. Remélni lehetett, hogyha senki sem avatkozik a dologba, úgy végre is győzött volna az ő jó szíve. Mert muló érzelmét önmaga legyőzte volna és követte volna a kötelesség szavát. De midőn kényszeríteni akarták, kétségbeesett és kiolthatatlan gyűlöltre ébredt ép az iránt, a ki szerelmére leginkább jogosult volt. De ezt eleinte nem mutatta, épen úgy nem mutatta a püspök levelét. Egy napon, körülbelül egy hónap múlva, lement az istállóba, befogta a lovát, az ajtó elé hajtott és megkérdezte, nem akar-e vele jönni. Megörült ennek a nagy barátságának, a miben már rég nem volt része. Hamarosan kendőt vett magára és felült a szánkára, egyszerű hétköznapi ködmőben és rozsz cipőben, a mint munkaközben volt. A szánkó gyorsan iramlott előre. Elhaladtak néhány nagyobb tanya mellett. Ezek csak finnkunyhók voltak, de végre is bántotta a hétköznapi ruha és ki akart szállni, hogy haza menjen. De nem! A férfi

nem akart megállni. Túrelmesen várt hát, az út pusztá erdőn át vezetett, de az utazás mindig gyorsabb lett. Már félni kezdett és újból kérte, hogy hadd szállhasson ki. Mire az durva hangon és dühös pillantással megmagyarázta, hogy most teszi meg a násztúját. A västmarkeni egyház felé mennek, hogy ott egybekeljenek. Azt hitte, hogy ez csak tréfa és nyugton maradt egy darabig, de azután ismét könyörgött, hogy hadd szállhasson ki a szánkóból, hogy haza menjen. Erre egy rántással megállította a lovát és megmagyarázta, hogy szabadságában áll a szánkóból kiszállni ha akar, de ha ezt teszi, úgy oda lesz a reménye, hogy valaha nőül veszi. Most Västmarkenbe mennek és egybekelnek, ha ezt az alkalmat föl nem használja, úgy soha többé nem jut egy másikhoz. Most közbevetette, hogy addig nem lehet megesküdni, míg ninesenek kihirdetve. Erre megmagyarázta, hogy már tudta nélkül kibírdették a szüleinek az egyházában. Mindezt olyan komor arccal mondta, hogy inkább ki akart szállni. De azután meggondolta, hogy ezáltal életének boldogságát teszi tönkre és inkább maradt. De az egész úton kétség gyötörte, mert látta, hogy mennyire gyűlöli, midőn így minden menyasszonyi ruha nélkül kényszeríti az esküvőre. Az oltár előtt közel volt hozzá,



Mumb, a második díj nyertese és utitársa.



Wittman, az első díj nyertese és utitársa Lányi hadnagy.

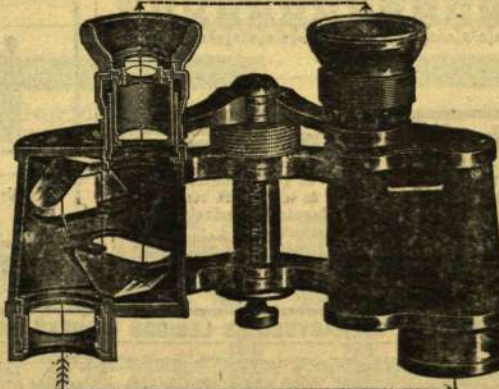


Wittman gépe visszainduláskor Budapestről.

KÖRREPÜLÉS A SCHICHT-DÍJÉRT. — Vasady Ottó felvételei.

Szerkesztői üzenetek.

ZEISS



500 koronát!
 fizetek Önnek, ha az
 én gyökérszuszitóm,
Ria-balzsam
 az Ön trukszemét, szemöl-
 cését, bőrkeményedését 3 na-
 pon belül fújhalom nélkül al-
 nem távolítanak. Egy tégely jó-
 állási levéllel 1 kor. 3 tégely
 2-50 kor. **KEMENY. KASSA I.**
 Postafiók 12/1303.

Tábori látcsövek és színházi látcsövek.

Nagy fényerősség. — Nagy láttér.

UJ MODELLEK.

Eredeti árakon minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők.

T. 404. sz. katalógus díjtalan.



Költőgépek
 hál és vadászatra részre jöve-
 delmes barátságos szaksze-
 rűn és olcsó 1 csejű, mindenféle
 hajszálal és azoknak tojásait, az
 összes szükségesi cikkeket szállít a
 különlegességgel



IX/3., Ferstelgasse 1.

Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

Képes-e ez az ember

az Ön életrajzát előre megmondani?

Gazdag és szegény, kicsiny és nagy, valamennyi keresi tanácsát üzleti és házassági ügyekben, barátokat és ellenségeket illetőleg, változásoknál, spekulációknál, szerelmi ügyeknél, utazásoknál és az élet minden vonatkozásában.

Sokan azt mondják, hogy életükre vonatkozólag mozzanatokát csodálatos pontossággal jósolta meg.



Írás megítéléseket csak nagyon rövid ideig ingyen adunk és küldünk meg a Vasárnapi Ujság minden olvasójának.

Fellelhet végre az a misztikus látvány, mely a tudományt a régi előtti titokzatos el-földje? Lehetőség volt olyan rendszer kitalálása, melynek segítségével meg lehet pontosan állapítani minden ember jellemét és képességét és lehetséges életét egy valószínű, hogy tevékenetét megelőzhesse és a neki kitalált alkalmat előnyére ki tudja aknázni?

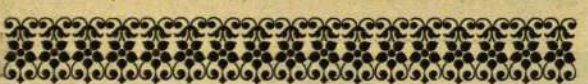
Roxroy, a ki 20 év óta mélyen el a titkos tudományok misztériumába és a jóslás módjait tanulmányozta, ugylis felismerte minden elődét. Dolgozatát valóságos előzáró a világ minden részéből érkező levelek: elmondják azt a sok jót és üdvösti, a mi az ő tanácsának nyomában járt. Hívei közül sokan úgy tekintenek rá, mint valami rendkívüli erővel megáldott emberre; de szerénye eltilja őt, hogy másnak tarisza magát, mint olyannak, mint a ki természetesen törvények hossza tanulmányozása után érte el üdvös eredményei embertársai javára.

Telvé van emberházi érdemekkel és felépítve, hátszónál azonnal azt a benyomást kelte, hogy munkájában ösztönös vezető és hogy hitelt érdemel. Egész halma a közönség iratoknak olyanok részéről, kik tanácsát kérték, fényes tevékenetét tanúsítják. Még a csillagvizsgálók és jók is vallják, hogy az ő módszere minden eddigit felülmúl. Nagyüzleti Hasznok P. C. H. ph. dr. lelkész ur, az evang. lutheránus Szt. Pál templom hitközsége, egy Roxroy tanárhoz intézett levelében a következőket mondja: „A bizonyára a legnagyobb specialista és mester ebben a szakmájában. Mindenki, a ki tanácsot kér Önötől, lámulni fog az Ön jóslataival kifejtett ember- és tárgysímeretnek pontosságán és tanácsán. A legszebbek és a leggyorsabbak, ha egyszer Önnek levelezett, újra és újra ki fogja kérni tanácsát.”

Ha Ön Roxroy készséges ajánlataiból hasznát akar és olvasásra próbák egyetemet díjazni önját, küldje be neki születésének napját, hónapját és évét, továbbá, hogy Ön férfi, asszony-e, vagy kisasszony és írja le az alábbi verset sajátkezűleg:

Halottan arról, beszélnek róla,
Hogy Ön a sora könyvébe lát.
Ezért Önhez fordulok most:
Küldje el nekem jó tanácsát.

Írja meg a nevét, születési évét, napját és címét pontosan. Küldje 25 filléres portós levéllel a következő címre: **Roxroy Dept. 4012. H. Groote Markt No 24, Hága, Hollandia.** Tetszés szerint tehát a levélbe 60 fill. értékű magyar bérletet is portó, irásköltség stb. fejében. De pénz ne mellőzhesse a levélhez.



Technikum Mittweida
Igazgató: A. Holst, tanár. Szász királyság.
Magasabb műszaki tanintézet; az elektro- és gép-technika terén.
Külön osztály: mérnökök, technikusok és művezetők részére.
Elektrotechnikai és gépészeti laboratóriumok. Technológiai műhelyek.
Legújabb és legteljesebb intézet.
Program stb. díjtalanul a titkárság által.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NERVEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Bräusweller János
Szégeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórák, főtárlója a remontré ingóráknak stb. stb.

ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Berson Summárisok a legjobb



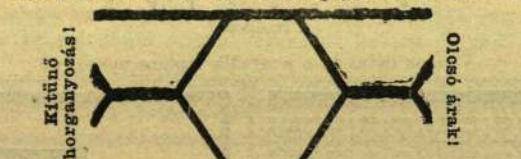
MARGIT-CRÈME

a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. P. ratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crème-t utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárított dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítmény nyert vállalt a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème-t árulják minden ártalmatlan, szappan zsírtalan vegyülete készítmény, amely a puder 70 fillér külföldön nagy feltűnést keltett. A K. 1 K 20 f.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszertárban, illatszer- és drogua-üzletben

Hutter és Schrantz r.-t.

szitaárú- és nemeztöslőgyárak magyarországi telepe
Budapest, X. ker., Gyömrői-út 80/15. szám.
Ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan tűzhorganyzással ellátott többzárú csavart gépudronyfonatát



mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt! (Nem tévesztendő össze más fajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tűskecs húzólok, sima húzólok, kettőshégyű szegek stb. igen jutányos áron, árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. Továbbá gyártmányok: Kerítésrácsok, kapuk és ajtók a leggyorsabbal és a legbiztonságosabbal.



legbiztonságosabb kivitelű, előnyök mellett költségtetéseket és tervezeteket díjtalanul.

KELETI-féle speciális gyártmányok:
Cs. és kir. szab.
sérvkötők pneumatikus gummi pelóttával, gummi göröcsér harisnyák, műfüzők ferdén, női részekre, mulábak, műkezek, testegyenestő járó és támgépek valamint a betegápoláshoz tartozó összes zikkeltet készit eredeti gyári árak és jótállás mellett

KELETI J.
orvosi műszer és gummiárak gyára
Budapest, IV., Koronaherceg-ú. 17.

Külön női egészségügyi szakosztály (női ki-szolgálás) Gróf Szapáry udvar (Koronaherceg-ú. 14-16. szám.)
Legújabb 3000 ábrával ellátott ár-jegyzék ingyen és bérmentve.

GRAMMOFON
és grammofoonlemez
óriási választékban.
Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemléssel csekély havi részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal” védjegyű grammofoonok lerakata.
ELEK és TÁRSA r.-t. BUDAPEST.
Irodák V., Bálvány-ú. 18. Üzlet VI., Andrássy-út 1.
Legújabb kimerítő grammofoon és lemezárjegyzék ingyen és bérmentve.

+ Csak a hölgyeket érdekli! +
Első magyar női egészségügyi és testápolási cikkekcsaküzlete
KELETI J. Bpest, IV., Koronaherceg-ú. 14/16. sz. (Gr. Szapáry-udvar.)
A első saját gyártmányú és külföldi különleges: „Halkötők” az összes al-teti bántalmak ellen. Eredeti párisi fű-zők és melltartók aptermetünk részére, valamint kiegyenlítőfüzők ferdé növények számára. Cs. és kir. szab. adóközők. Egyenestartók. Hygienikus havihalkötők Gummiharisnyák. A legkiválóbb franczói és amerikai női divzser különlegességek! Uj! Auto Vaginal Spray. Uj! Irrigató-rok, bidék, valamint az összes betegápo-lási cikkek. — Csak szakavatott női kiszolgálás. — Mérsékelt és polgári árak
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkeszti: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érde-kes vadászati fénykép-felvéte-leket közöl. Szakszerű cikkeit ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben fel-világosítást kap az olvasó és Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Valódi brünni szövetek

az 1914 évi tavaszi és nyári idejére.
Egy szelvény 1 szelvény 7 kor.
3.10 m. hosszú 1 szelvény 10 kor.
teljes férfiruhához 1 szelvény 15 kor.
(kabát, nadrág, és mellény) 1 szelvény 17 kor.
elegendő, csak 1 szelvény 20 kor.

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K-ét, szinnyű felöltőszövetet, turisztólent, selyemkamagant, női kozmika szöveteit stb. gyári árakon küld, mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár.

Siegel-Imhof Brünn

Minták ingyen és bérmentve.
Az előnyök a melyeket a magánvető élvez, ha szövete-alkuságát közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, leg-olcsóbb árak. Óriási választék. Mintaból, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen irás-árban.

Külön női egészségügyi szakosztály (női ki-szolgálás) Gróf Szapáry udvar (Koronaherceg-ú. 14-16. szám.)
Legújabb 3000 ábrával ellátott ár-jegyzék ingyen és bérmentve.

LAWN-TENNIS
és az összes angol sportkellékek a legjobb választékban.
TENNIS-RAKETTEK
és labdák, Football, Hockey, Polo, Golf, Croquet. — Torna-szerek. — Izomfejlesztők. — Uszókellékek, sportcipők, sportruházat, sportsapkák, utazó-szerek, turista-felszerelések. — Gillette-borotva, Thermos-kula-csok, Vízhatlan esőköpnöyegek, Gummi sárczipők.
Árjegyzéket bérmentve küld:
Weszely István
Budapest, IV. ker., Váci-utca 9.

ÁLLATOK BŐRBETEGSÉGEI ELLEN

legbiztosabb hatású szer, az állatorvosi főiskola-éveken át kipróbált és hatásos gyógyszer-nek elismert

CADOGEL.

Lobos, nedvező, akut vagy idült bőrgyulladás-soknál (ekzema) viszketeg, állati ruh, bőrsér-ülések eseteiben legjobb a

CADOGEL.

Heveder- vagy nyeregterések, égési sebek, csüd, somor (Mauke), kiütések, feldörögölések gyógyí-tására egyedül biztosan ható szer a

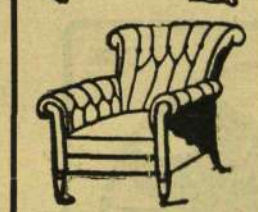
CADOGEL.

A bőrbántalmak kezelését egyszerűsíti, a gyógy-tartam idejét megrövidíti, a bőrhámképzést gyor-sítja, az elszarusodást nagyon elősegíti.

Kapható gyógyszerüzletekben és droge-riákban tucatszámra.

Ismereteket díjtalanul küld **Erényi Béla** Diana gyógyszerüzetre, Bpest, Károly-kört 5. sz., ahol a Ca-dogel 1 K 90 f.-es és 3 K 80 f.-es tubusok-ban, pontos utasítással együtt kapható.

Angol bőrbutoripar
Bőrbutor
szakműhelyek
KENDI ANTAL
Budapest, IV. ker.
Simmelmess-ú. 7. sz.



Angol bőrbutor, Ebédő-székek, irodai karos-székek szakszerű gyár-tása. Külön osztály használt bőrbutor mo-dernizálására, felfrissi-tésére és festésére. Székátalakítások.

Mit kiabál?
hiszen min-denki tudja már, hogy a
MÁGNÁS
CIPŐKRÉM
Minősége kitűnő
puhit, tisztít,
fényesít.
Gyártja: **HERCZEG és GEIGER**
csász. és kir. udvari szállító Budapest.
KAPHATÓ MINDENÜTT.

EZÜST! DRÁGAKÓ! ÉKSZER!
SÁRGA JÁNOS
cs. és kir. udv. szállító, ékszerész, műtőművelő.
Bpest, IV., Kilyó-tér 5.
Ékszer évszázadok, grammja munkával együtt 12 f. Ékszer tálcák, talak stb. grammja 15 fill. Ékszer csu-kortartók, kosarak, szarlatató-alkalmazók stb. gr. je-16 fill. Ékszerész új árai! Legújabb árjegyzék in-gyen és bérmentve. Vidékre választékot küldök!

HÖLGYEK
kérjék franczia cikkeknek ingyenes ma-gyar árjegyzékét. — Saját érdekében írjon azonnal. — Diszkrétció. ♦♦♦♦
A. Grunwald, Berlin 61. N. O. 55. Winsstrasse 69.

Ne vesződjék régi rossz lámpákkal, mikor csekély havi kölcsöndij fejében a

A legideálisabb világítás a

Hogy mindenki-nek lehetővé tegyük az utólrérhetetlen

WIKTORIN-FÉNY

könnyen beszerezhető! Nélkülözhetetlen minden háztartásban!

Wiktorin és Tsa

Budapest, VIII.,

Baross-utca 1.

Saját érdekében kérjen azonnal díjtalan tájékoztatást.

MAGUS
a legerősebb glauversós gyógyviz

Az egyetlen magyar gyógyviz, melyet **karlsbadi kura tartására** a legelőkelőbb orvostanárak ajánlanak. Só hozzáadása felesleges.

Kapható minden gyógyszerüzletben, drogeriában és jobb fűszerüzletben. — Főelárutás: Ivándi gyógyfürrás-vállalat VI. kerület, Felső erdősor 33. szám. Edeskyt L. Budapest.

Gyógyít: gyomor-, bél-, máj-, epebajokat, anyag-cserebántalmakat, (köszvényt), cukorbetegséget.

Gulliver

A prima
kaucsuk
cipősarok

kaucsuk sarkok
királya



rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

Tátra-Virág völgy

a Tátra lábánál, szélétől és portól védett klimatikus gyógy- és nyaralóhely, vízgógyintézet. Fograd város közelében. Innen a Dobosai Jégbarlang legközelebbi útján érhető el. Omnibus közlekedés minden vonat-
hoz. Javalva: Basedow, neurasthenia, vérértelenség, sápkór, idegesség, gyomor- és bélbajok stb. betegségeinek állandó főorvosi orvosa. Egy minden kényelemmel berendezett 4 szobás villa is kiadó.

Állami hivatalnokok az elő- és utóidényben szobárából 50% arányban élhetnek.
Ezeken naponta a penzionon: reggel 2, délután 4 és este 2 fogás 5 korona. — Kiváratra prospektust küld a Tátra-Virág völgy gondnokság.

STOÓSZ

GYÓGYFÜRDŐ (Abaujtorna megye).

Elsőranqu klimatikus gyógyhely és vízgógyintézet.

Igen mérsékelt árak, kitűnő ellátás. Elő- és utóidényben a szobáinkban jelentékeny engedmény.
Füüdőidény: május 15-től szeptember végéig. Posta- és táviratállomás helyben. Vasúti állomás Mecenéz. 650 méter a tenger színe fölött, gyönyörű fenyvesek között, különösen kedvező tavaszi és őszi időjárással. Klimája enyhe, leverője ózondús és portmentes, ivóvíze páratlan.

Gyógyászok: Vízgyógyász, tejkúra, fenyő-, oxigén- és szénas fűdők, masszázs és villamozás.
Javalva van: idegesség, ideggyengeség, méhszerv (hysteria), rásztkór (hypochondria), álmatlanság, hűdés és bennulások esetében. Továbbá: vérértelenség, sápkór, vértóulások, idült tüdőhurut, hörgőgöcs (Asthma), kezdődő tüdővész, gyomor és bélhurut, közvényes bántalmak, morpkins betegség esetében, stb.

* Gyógyító-főorvos: Dr. Czifrusz Dezső kir. tanácsos, a Ferenx József-rend lovagja. (Ki télen gyakori orvos, San-Remóban.) — Prospektust kívánatra küld.

A fürdőigazgatóság.

Gyermekeknek

legbiztosabb szer váltó-
láz, hideglelés és szá-
márkóhógs ellen a ma-
gyar orvosok által 40
arannyal jutalmazott

Rozsnyay világhírű

Chinin-
czukorkája

és

Chinin-
csokoládéja

Nem keserű és így gyer-
mekek szívesen veszik.
Milléniumi nagy érem-
mel kitüntetve és törvé-
nyesen védve. A valódi
készítmény csomagoló-
papirosán Rozsnyay M.
névalírása látható, 1
drt ár 12 fill. 25 drt
egy dobozban 3 korona.

Kapható minden gyógyszerár-
ban. — Készíti a feltaláló:
Rozsnyay Mátys, gyógyszer.
Aradon, Szabadság-tér 8. szám.



**ZONGORÁK.
HECKENAST
GUSZTÁV
ZONGORATERMEI
BUDAPEST-GIZELLÁTER-2
ALAPITVA 1865-TELEFON 1-69**

Lohr Mária

(KRONFUSZ)

Gyár és főüzlet
VII., Baross-u. 85.
Telefon: József 2-37.

Fiókok: II. ker.,
Fő-utca 27. sz.
IV. ker., Eötvös-
u. 6. sz. IV., Keos-
kométi-utca 14.
V., Harmad-
utca 4. sz. VI.,
Teréz-körút 39.
VI., Andrássy-út
16. sz. VII. ker.,
József-körút 2.

Globelbad

GYÓGYFÜRDŐ GRÁC MELLETT SZANATÓRIUMMAL

Gyomor- és bélbetegeknek, idegeseknek,
üdülőknek és légszűhurostoknak. Diétás kurák.
Hízó és soványító kurák.

SPORTKURÁK

Lehmann-kurák. Villamos- és vízgógykezelések.
Nap- és légfürdők. Ujítások: Nagyszabású
sporttelepek (golf, tennis, football, toke, cro-
quet-pályák, nyitott lovarda, vadászterület, csejlovölde).
Kétezer négyzetméteres rádióvizű
25 C-os szabad termalfürdő. Mésekel
szanatórium- és pensió-árak. Magyar orvos, magyar
levegő és prospektus. Magyar társaság 1-én. Előidény-
ben kőla kedvezmény. Cam: Tobelbad bei Grac.

Páratlan a maga nemében

RUSZÁNDÁ

GYÓGYISZAP FÜRDŐ

bármely más nemzetközi fürdőt is felülmul
Vasúti, posta- és távirat-állomás

Dél-Magyarország Melence (Torontalm.)

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig.

Négy modernül berendezett 74
szobából álló szállodával.

A fürdőről orvosi szaktekintélyek rendelkeznek

Javalva: köszvény, idült izületi rheuma,
scrophulosis minden alakjában, kenő-
gyógyimódnak ellenálló bőrbetegség,
pauritis, és prurigo, vérértelenség,
szendő nők, idegbetegség, csont-
bántalmak. Caris Neurisimél és idült
lues bántalmaknál bizonyos gyógyit.

Kitűnő jó magyar konyha, valódi hamisítatlan borok,
olvasó- és zongoraterem, tekeasztal és tekepálya, nagy
virágos és árnyékos park padokkal, naponta cigány-
hangverseny, tartaték.

Prospektust kívánatra díjtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.

BADEN

WIEN MELLETT.

PENSION MELANIE

1912-ben megragyobbított

Előkelő családi otthon, legszebb fe-
vés, a főhercegi villák közelében,
előkelő konyha. — Kert. — Villamos,
vasúti megállóhely. — Helyközi telefon
240. — Egész éven át nyitva. — Tulaj-
donos: Melly Mayer von Maybach.
Prospektust küld Blochm J. hirdetője,
Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. sz.

MARGIT

gyógyforrás, Bereg m.

A gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a
légszervek hurutos bántalmánál igen jó ha-
tású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.

Megrendelhető: EDESKUTY L.-nál Budapest és
a forrás kezelésénél, Munkácsen.

Régi hírneves kénés gyógyfürdő VARSÓ-TÖPLITZ

(Horvátország). — Vasúti, posta- és távirat-állomás.

Uj gyógyszálloda villanyvilágítással. Hírneves radioaktív
bőrförzés + 88° C.

Prospektus

ingyen!!

Ajánlva: kősz-
vény, máj-, gyomor-
és bélbántalmaknál.
csúsz, ischias stb.-nél.

Elektr. masszázs, iszap-, szénsavas és napfürdők és forróvíz kezelés.

Egész éven át nyitva. Modern kényelem. Uj szállodák. Mesés könyvek. Katonaszene.

Füüdőorvos: Dr. LOCHERT J.

Kénés gyógyfürdő

WIEN

BADEN

NAGYFOKU RADIOAKTIVITÁS

1913-ban: 32,366 fürdővendég.



Kiváló gyógyerejű kénforrások,
iszapcsomagolások: csúsz, kősz-
vény, ischias, izmádmányok, benu-
lás, neuralgia, görvéllykór, bór-
bajok, fémmergezés ellen.
Peregrini városi forrás. — «HER-
ZOGHOF» városi fürdőszálloda. —
Elsőranqu ház. Interurbán tele-
fon. Melegvíz, fénnyelző. Továbbá elsőranqu szál-
lodák, penziók, éttermek, vendéglők és üzletek.
Fürdőidény egész éven át. Prospektus ingyen.
Felvilágosítással szolgál a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG
BADEN, vagy BLOCKNER J. hirdetőiroda, Bpest,
IV., Semmelweis-u. 4., hol prospektus kapható.

HIRDETMEŒY.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztályorsjáték (XXXIV. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főarúsítónak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály húzása 1914. május hó 20. és 22-én tartatik meg. A húzások a Magy. kir. Lottójövedelmi Igazgatóság, mint állami ellenőrző hatóság, és királyi közigazgató jelenlétében, nyilvánosan történnek, a húzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztályorsjáték valamennyi árusítójánál kaphatók.

Budapest, 1914. évi április hó 26-én.

Magy. Kir. Szab. Osztályorsjáték Igazgatósága.

Tolnay. Hazay.



19. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 10.

Szerkesztési iroda: IV. Vármege-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ár 40 fillér.

Előfizetési
feltételek: Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkronika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.



A DEBRECENI KOSSUTH-SZOBOR, MARGÓ EDE ÉS PONGRÁCZ SZIGFRID SZOBORMŰVE, MELYET MÁJUS 3-ÍKÁN LEPLEZTEK LE. — Jeltj Gyula fényképe.